5.1.2e

Deeluitwerking Havikerwaard-Zuid

Goede onderbouwing van de effecten op de fysieke leefomgeving

Versie 03-02-2026

03-02-2025

Zaaknummer: n.b.

Inhoudsopgave

Inhoud

1. Inleiding 4
   1.1 Aanleiding en doel 4
   1.2 Projectgebied 4
   1.3 Te vergunnen activiteit(en) 5
   1.4 Leeswijzer 6
2. Projectbeschrijving 7
   2.1 Huidige ruimtelijke situatie 7
   2.2 Huidige juridisch-planologische situatie 8
   2.3 Beoogde situatie 11
   2.4 Strijdigheden met het (tijdelijke) omgevingsplan 14
3. Beleid en regelgeving 15
   3.1 Europees beleid 15
   3.2 Rijksbeleid en Rijksregels 15
   3.3 Provinciaal beleid en provinciale regels 18
   3.4 Gemeentelijk beleid 21
   3.5 Waterschapsbeleid 23
4. Gevolgen fysieke leefomgeving 24
   4.1 Milieueffectrapportage (MER) 24
   4.2 Natuur 24
   4.3 Bodem 28
   4.4 Water (waterveiligheid, rivierkunde en geohydrologie) 33
   4.5 Archeologie, cultuurhistorie en landschap 36
   4.6 Landschap en ruimtelijke kwaliteit 38
   4.7 Gezondheid 39
   4.8 Duurzaamheid 43
   4.9 Verkeer en transport 43
   4.10 Kabels en leidingen 45
   4.11 Ontplofbare oorlogsresten 45
5. Uitvoerbaarheid 47
   5.1 Economische uitvoerbaarheid 47
   5.2 Maatschappelijke uitvoerbaarheid 47
6. Afweging en conclusie 53
   6.1 Is sprake van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties? 53
   6.2 Conclusie 53

7. Opname in het omgevingsplan 54
8. Bijlagen 55
Bijlage 1 - Milieueffectrapport wijziging en uitbreiding Havikerwaard-Zuid 55
Bijlage 2 - Oplegnotitie MER 55
Bijlage 3 - Natuurtoets variant Deeluitwerking 55
Bijlage 4 - Nader onderzoek ecologie variant Deeluitwerking 55
Bijlage 5 - Activiteitenplan variant Deeluitwerking 55
Bijlage 6 - Waterbodemonderzoek en WBKK Havikerwaard 55
Bijlage 7 - Geotechnisch onderzoek 55
Bijlage 8 – Notitie rivierkunde 55
Bijlage 9 - Geohydrologisch onderzoek 55
Bijlage 10 - Archeologisch bureau - en veldonderzoek 55
Bijlage 11 - Akoestisch onderzoek 55
Bijlage 12 – Onderzoek luchtkwaliteit 55
Bijlage 13 - Vooronderzoek OO 55

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

K3Delta B.V. wil het sinds 2017 operationele project 'Gebiedsontwikkeling Havikerwaard-Zuid' wijzigen en naar het oosten en zuiden uitbreiden. Het voornemen bestaat uit het voorzien in bouwgrondstoffen gecombineerd met landschaps- en natuurontwikkeling. Voor de voorgenomen wijziging en uitbreiding van het project zijn drie varianten ontwikkeld. In een milieueffectrapport (MER) zijn de effecten van de varianten voor het milieu en de leefomgeving inzichtelijk gemaakt. Daarnaast zijn de varianten op basis van de milieueffecten tegen elkaar afgewogen om te komen tot een voorkeursvariant (VKV). De variant Rivier sturend (+KRW) is mede op basis van de beoordeling van de milieueffecten in het MER beschouwd als VKV.

Op basis van de in het MER beschreven milieu-informatie kan gesteld worden dat deze variant een belangrijke bijdrage levert aan de voor het project gestelde (maatschappelijke) doelstellingen, vergunbaar is en geen significant negatieve effecten op het milieu veroorzaakt. Uit het gebiedsproces (gebiedstafels[1] en individuele gesprekken met overheden) zijn er echter zorgen dat uitbreiding van de gebiedsontwikkeling Havikerwaard-Zuid negatieve effecten heeft op het landschap (vergroting oppervlakte diep open water). Daarnaast bestaat vooral de zorg dat met het voornemen een voorschot wordt genomen op eventuele maatregelen die mogelijk in de toekomst nodig zijn vanuit het gebiedsproces MIRT-HBFO (en indirect Ruimte voor de Rivier 2.0 en de Programmatische Aanpak Grote Wateren). Gelet hierop heeft de gemeente Rheden besloten om voorlopig geen planologische medewerking te verlenen aan het uitbreiden en wijzigen van de gebiedsontwikkeling. Als gevolg daarvan is het MER niet in procedure gebracht en is de vergunningaanvraag door K3Delta niet opgestart.

Zonder nieuwe vergunning kan K3Delta vanaf medio 2026 vanuit haar productielocatie in de Havikerwaard geen vergund zand meer leveren aan klanten in de regio. Om dit te voorkomen heeft K3Delta besloten om de VKV aan te passen. De nieuwe ontwerpvariant is gebaseerd op de voorkeursvariant Rivier sturend (+KRW), maar is veel beperkter in omvang. Met de aangepaste variant ontstaat per saldo geen extra 'diep open water' in het gebied en wordt geen voorschot genomen op de fysieke ruimte voor mogelijk benodigde maatregelen die voortkomen uit het gebiedsproces MIRT-HBFO. Er blijft namelijk een brede zone tussen deze deeluitwerking en de IJssel ongemoeid. Deze aangepaste variant komt tegemoet aan de aandachtspunten van de gemeente Rheden, provincie Gelderland en Rijkswaterstaat (behoud landschap, geen diep water, geen onomkeerbare maatregelen vooruitlopend op gebiedsontwikkeling HBFO) én voorkomt dat het voorzien in bouwgrondstoffen vanaf deze locatie voor belangrijke maatschappelijke opgaven stil komt te liggen.

1.2 Projectgebied

De Havikerwaard, en tevens het plangebied, ligt in de gemeente Rheden in de provincie Gelderland, ter hoogte van Ellecom en De Steeg op de westelijke oever van de IJssel. Onderhavige motivering beschouwt het totale plangebied (113 ha). Het gebied omvat de bestaande gebiedsontwikkeling Havikerwaard-Zuid (ca. 90 ha) en het wijzigings-/uitbreidingsgebied (ca. 23 ha) en loopt tot de Lamme IJssel. Bovendien omvat het plangebied het reeds bestaande natuurgebied 'het Paradijs' (zachthoutooibos met plas) aan de noordwestzijde en wordt omringd

[1] Vanaf 2021 heeft de Stuurgroep Havikerpoort in dezelfde samenstelling plaatsgemaakt voor de Stuurgroep HBFO. Anno 2024 is aangegeven dat het nog niet duidelijk is op handen zijnde beleidsprogramma's zoals Ruimte voor de Rivier 2.0 en de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW) leiden tot een Rijksopgave voor HBFO. De Stuurgroep HBFO is daarom afgeschaald naar zogenoemde 'gebiedstafels', waarin de partners in een regionaal proces toewerken naar een gebiedsagenda en afwegingskader voor toekomstige ontwikkelingen.

door de IJssel aan de zuidzijde. De zomerkade die langs het gebied loopt en de bestaande natuur van het Paradijs worden niet geraakt door het inrichtingsplan en blijven hetzelfde gesitueerd als dat deze nu zijn. Het gebied van 23 hectare, waarop deze deeluitwerking ziet, is overwegend in gebruik als (intensief) agrarisch gebied (zie Figuur 1-1). Het westelijke deel van het voornemen (ca. 7,8 ha) ligt binnen de vergunde en operationele gebiedsontwikkeling. Dit deel bestaat uit water. Het besluitgebied maakt onderdeel uit van het buitengebied van de kern Rheden. Het betreft de kadastrale percelen: Dieren, sectie T, nummers 187, 596, 606, 625, 626, 633, 634 636, 638, 641, 661, 662, 663, 664, 665, 671, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 819, 824, 825, 828, 829, 846 en Dieren, sectie W, nummers 140, 197 en 291.

Figuur 1-1 *Het wijzigings- en uitbreidingsgebied, zoals met deze deeluitwerking wordt voorgestaan, is met een arcering aangegeven.*

1.3 Te vergunnen activiteit(en)

Het plangebied ligt binnen het omgevingsplan van de gemeente Rheden. Deze is in werking getreden op 1 januari 2024 en voor het laatst gewijzigd op 13 juni 2024. De vigerende planologische regeling staat echter nog beschreven in het tijdelijk deel van het omgevingsplan, bestaande uit de navolgende bestemmingsplannen:

- ‘Bestemmingsplan Landelijk Gebied (plankaart 3, plancontour)’, onherroepelijk in werking sinds 26 augustus 2010;
- ‘Bestemmingsplan Archeologie’, vastgesteld op 15 april 2014 en geheel onherroepelijk in werking;
- ‘Bestemmingsplan Gebiedsontwikkeling Havikerwaard Zuid’, vastgesteld op 29 november 2016 en geheel onherroepelijk in werking;

Activiteiten die strijdig zijn met het (tijdelijke) omgevingsplan

De voorgenomen uitbreiding van de gebiedsontwikkeling Havikerwaard-Zuid, waaronder de aanleg van een KRW-geul, uitbreiding van de bestaande zandwinplas en de herinrichting van de westelijke plas tot natuurgebied, is in strijd met het tijdelijke deel van het omgevingsplan van de gemeente Rheden. Deze strijdigheid betreft:

- Grondgebruik en functie: De uitbreiding van de zandwinplas en de aanleg van een nieuwe geul vallen buiten de in het tijdelijke omgevingsplan toegestane functies voor dit gebied,

zoals vastgelegd in de vigerende bestemmingsplannen (‘Landelijk Gebied’, ‘Archeologie’ en ‘Gebiedsontwikkeling Havikerwaard Zuid’).
- Bodem- en waterbeheer: De aanleg van een nieuwe watergang (KRW-geul) en de wijziging van bestaande waterlichamen zijn niet als zodanig opgenomen in de geldende planologische regeling.
- Tijdelijkheid en intensiteit van gebruik: De tijdelijke winning van bouwgrondstoffen en de bijbehorende werkzaamheden (zoals ontgraving, transport en verwerking) overschrijden de toegestane milieubelasting en gebruiksintensiteit zoals opgenomen in het omgevingsplan.

Te vergunnen omgevingsplanactiviteiten die het initiatief mogelijk zouden moeten maken

Het initiatief betreft een combinatie van activiteiten, te weten:

- Omgevingsplanactiviteit: Aanleg van de KRW-geul, inrichting van natuurgebied (plas westzijde), aanleg van poelen en wijziging van het bodemgebruik.
- Milieubelastende activiteit: Tijdelijke zandwinning en grondverzet, inclusief verwerking en transport van bouwgrondstoffen.
- Ontgrondingsactiviteit: Grondverzet.
- Activiteit binnen een beperkingengebied waterstaatswerken (‘wateractiviteit’): Aanleg van de KRW-geul, aanpassing in de vegetatielegger Rijkswaterstaat.
- Flora- en fauna-activiteit: Aantasting leefgebied van de das.

De relevante omgevingsplanactiviteit betreft een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA) voor het afwijken van het tijdelijke omgevingsplan ten behoeve van:

- De uitbreiding van de bestaande zandwinplas;
- De aanleg van een KRW-geul;
- De herinrichting van de westelijke plas tot natuurgebied;
- Tijdelijke winning van bouwgrondstoffen voor een periode van maximaal vijf jaar.

Keuze BOPA-procedure

Er is gekozen voor een BOPA-procedure in plaats van een wijziging van het omgevingsplan vanwege het feit dat de BOPA-procedure een kortere doorlooptijd kent dan een planwijziging, wat essentieel is voor de voortgang van de gebiedsontwikkeling en de tijdige beschikbaarheid van bouwgrondstoffen. Daarnaast is de ontwikkeling reeds ruimtelijk onderbouwd binnen het kader van de bestaande gebiedsontwikkeling Havikerwaard-Zuid, waardoor een BOPA op basis van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties goed verdedigbaar is.

1.4 Leeswijzer

Na dit hoofdstuk vormen de daaropvolgende hoofdstukken de verantwoording van de activiteit(en) die deze motivering mogelijk maakt. Hoofdstuk 2 bevat een beschrijving en analyse van de huidige ruimtelijk- functionele situatie en er wordt ingegaan op de gewenste situatie. In hoofdstuk 3 wordt het Rijks-, provinciaal-, regionaal- en gemeentelijk beleid beschreven en het project (gedeeltelijk) aan getoetst. In hoofdstuk 4 wordt inzicht gegeven in diverse planologische aspecten die relevant zijn voor de fysieke leefomgeving en wordt het project verder getoetst. In hoofdstuk 5 komt de economische en maatschappelijke uitvoerbaarheid aan de orde. In hoofdstuk 6 wordt afgewogen of met het project sprake kan zijn van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties en tenslotte worden in hoofdstuk 7 aandachtspunten beschreven bij opname van de buitenplanse omgevingsactiviteit (Bopa) in het omgevingsplan.

2. Projectbeschrijving

2.1 Huidige ruimtelijke situatie

2.1.1 Historische ontwikkeling Havikerwaard

De Havikerwaard is een open uiterwaardengebied in de IJsselvallei, die wordt gekenmerkt door de overgang van de hoge Veluwe naar de lage IJsselvallei. Op diverse plekken komt grondwater vanuit de Veluwe aan de oppervlakte, vooral waar voormalige IJsselgeulen dicht bij de Veluwezoom liggen. Hier bevinden zich ook (sprengen)beken en een waardevol bronbos (het Fazantenbos bij Landgoed Middachten). De rivier en restanten van oude rivierlopen zijn vaak nog zichtbaar en beïnvloeden het grondwater.

Op historische kaarten uit 1830-1850 was het gebied vooral in gebruik als gras- of akkerland, met enkele boerderijen die nog steeds bestaan. In de negentiende eeuw werden steenfabrieken gevestigd in de Havikerwaard. In 1850 was er een kleine ticheloven, die in 1906 uitgroeide tot een groot steenovencomplex. Keramische klei werd gewonnen voor steenfabrieken, en sinds 1977 wordt er ook zand en klei gewonnen, wat het landschap veranderde. Eén oude steenfabriek is nu een moderne betonsteenfabriek, terwijl een andere plaats heeft gemaakt voor een paardenfokkerij. Hoewel de cultuurhistorische waarden grotendeels verdwenen zijn, staan op Havikerwaard 18 nog de overblijfselen van een treinremise uit de jaren '50, het enige overblijfsel van de voormalige steenfabriek.

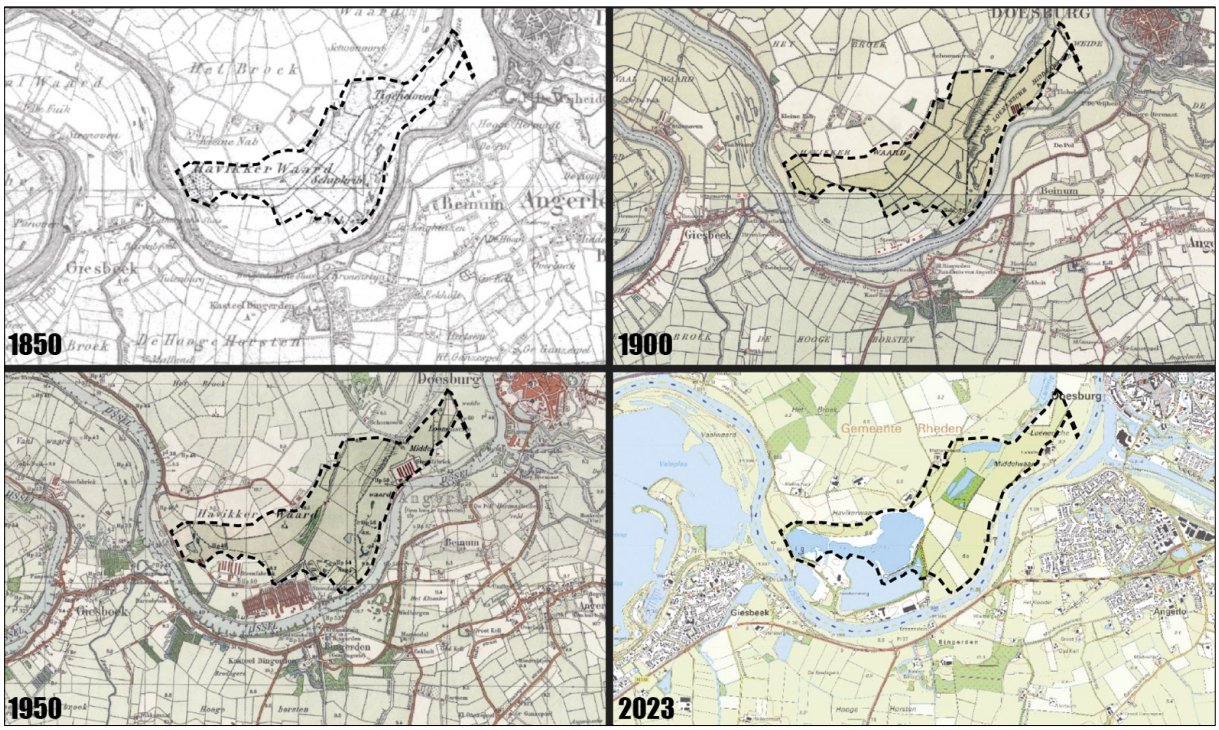

Figuur 2-1 *Historische kaarten van het plangebied binnen de Havikerwaard uit de jaren 1850, 1900, 1950 en 2023.*

2.1.2 Functionele en ruimtelijke structuur

In de huidige situatie maakt Havikerwaard-Zuid deel uit van het uiterwaardensysteem van de IJssel en ligt ter hoogte van Ellecom en De Steeg op de westelijke oever van de rivier. Het plangebied ligt in één (Havikerpoort) van de acht ecologische poorten op de rand van de Veluwe en verbindt de Natura 2000-gebieden Veluwe en Rijntakken. Het gebied ligt voor een belangrijk deel op het domein van Landgoed Middachten. Vanaf De Steeg en de A348 loopt de weg

Havikerwaard naar het plangebied. Dit is dan ook de enige toegangsweg naar het plangebied. In het oosten grenst het plangebied aan de Lamme IJssel (de oude rivierloop).

In het gebied bevinden zich meerdere percelen die landbouwkundig (gangbaar intensief) in gebruik zijn en er zijn meerdere kleine houtopstanden aanwezig. Rondom het gebied bevindt zich bebouwing in de vorm van boerderijen, een manage (dekstation de Havikerwaard) en een bedrijventerrein. Aan de westzijde wordt het plangebied begrenst door de IJssel en aan de oostzijde grenst het plangebied aan de Lamme IJssel.

Door het landgebruik van het plangebied bestaat het grootste deel van het gebied uit relatief soortenarm grasland. De in het gebied aanwezige natuurwaarden concentreren zich met name rondom het Paradijs en de Lamme IJssel. Het Paradijs is een bijzonder stukje natuur binnen de Havikerwaard, een restant van de kleiwinning in de jaren ’70, waardoor de oorspronkelijke loop van de Lamme IJssel weer zichtbaar gemaakt is. De bijzondere natuur van het Paradijs en de Lamme IJssel zijn onderdeel van het leefgebied van verschillende diersoorten, getuige de aanwezigheid van dassen, reeën, wilde zwijnen (migratieroute), zeearend, aalscholvers en ijsvogel.

Het gebied is in de huidige situatie beperkt toegankelijk. Ten noorden van het plangebied ligt het Schoonoordpad. Dit fietspad ligt op de gronden van Landgoed Middachten en de Gestichten van Weldadigheid te Doesburg en verbindt de Havikerwaard met de Ellecomsedijk en de Alexander Ver Huellbrug richting Doesburg. Vanaf het punt waar het Schoonoordpad overgaat in de weg Havikerwaard delen fietsers en wandelaars de weg weer met overig (landbouw)verkeer. Er liggen in de huidige situatie geen (doorlopende) wandelpaden door het plangebied.

2.2 Huidige juridisch-planologische situatie

Het plangebied ligt binnen het (tijdelijke) omgevingsplan van de gemeente Rheden. Deze is in werking getreden op 1 januari 2024 en voor het laatst gewijzigd op 13 juni 2024. De vigerende planologische regeling staat echter nog beschreven in de navolgende bestemmingsplannen:

- ‘Bestemmingsplan Landelijk Gebied (plankaart 3, plancontour)’, onherroepelijk in werking sinds 26 augustus 2010;
- ‘Bestemmingsplan Archeologie’, vastgesteld op 15 april 2014 en geheel onherroepelijk in werking;
- ‘Bestemmingsplan Gebiedsontwikkeling Havikerwaard Zuid’, vastgesteld op 29 november 2016 en geheel onherroepelijk in werking;

2.2.1 Bestemmingsplan landelijk gebied

Het plangebied van dat bestemmingsplan betreft het landelijke gebied van de gemeente Rheden. Gezien het bestemmingsplan ‘Gebiedsontwikkeling Havikerwaard Zuid’ later is vastgesteld, ziet onderhavig bestemmingsplan (lees: Landelijk Gebied) op enkel de uitbreiding van de gebiedsontwikkeling. Voor de planologische regeling van het reeds vergunde project wordt verwezen naar paragraaf 2.3.3.

Voor de volledigheid is de uitsnede van het bestemmingsplan hieronder opgenomen met de gehele plangrens van onderhavige motivering in rood weergegeven.

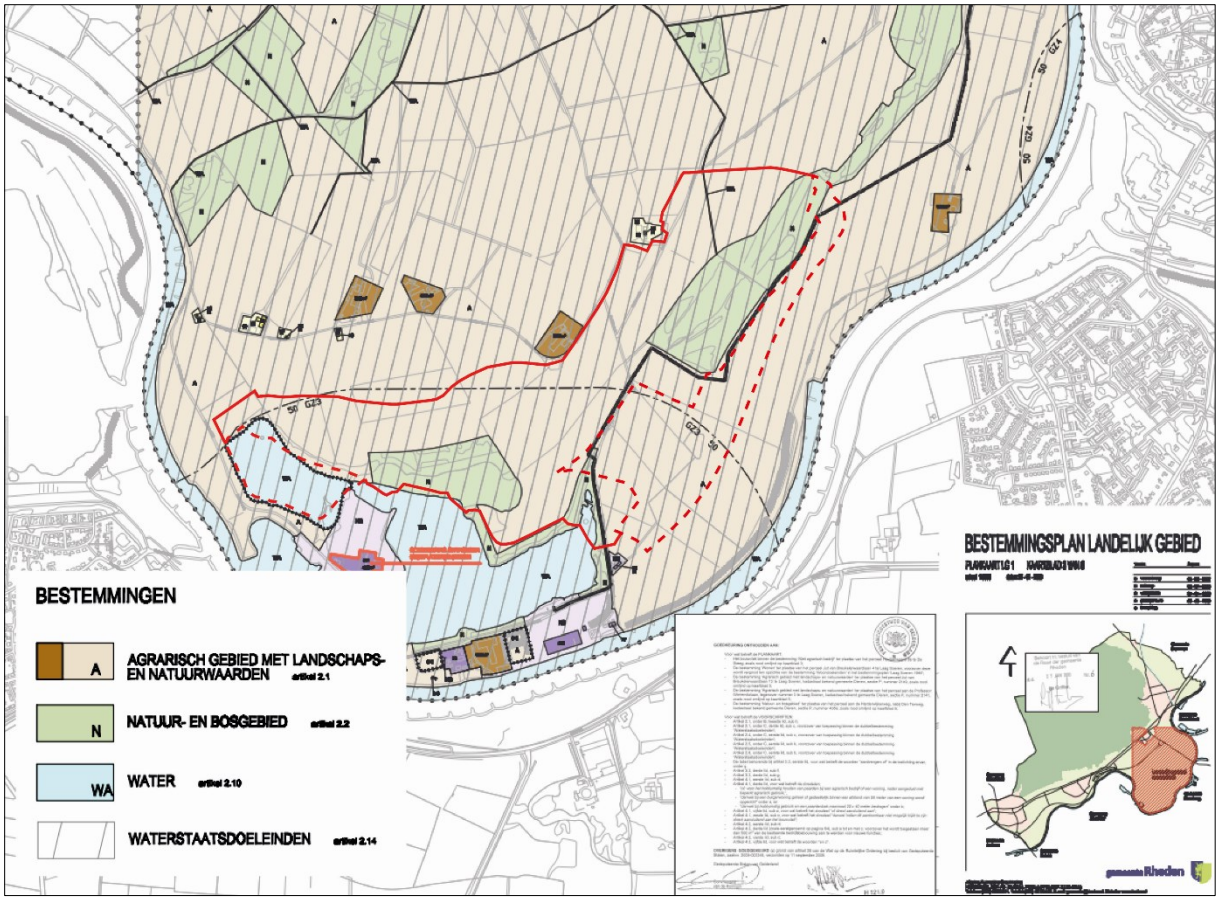

Figuur 2-2 *Uitsnede vigerend bestemmingsplan 'Landelijk Gebied' van de gemeente Rheden. De plangrens van de vergunde en operationele gebiedsontwikkeling Havikerwaard-Zuid is aangegeven met een rode lijn. De rode stippellijn heeft betrekking op de voorgenomen wijziging en uitbreiding.*

Op basis van de kaart zijn de volgende functies aanwezig in het gebied (plandeel uitbreiding van de gebiedsontwikkeling is aangegeven met een rode pijl):

- Agrarisch gebied met landschaps- en natuurwaarden (bruin): De onbebouwde gronden in het plangebied zijn vrijwel allemaal in gebruik als landbouwgrond. De gronden worden met name ingezet voor het weiden van melkvee en als akker. Tevens heeft het landbouwgebied een functie voor weidevogels als rust- en foerageergebied.
- Natuur- en bosgebied (groen): De bosgebieden in het plangebied zijn in gebruik als natuur. Er vinden geen menselijke activiteiten plaats, behoudens het reguliere onderhoud en extensieve vormen van recreatie.
- Water (lichtblauw): De IJssel is een belangrijke rivier, zowel vanuit ecologisch als economisch opzicht. Economisch gezien is met name de scheepvaartfunctie van de rivier van belang.

Op de bij dit plan horende waardenkaart worden gronden aangegeven als landschappelijk waardevol, cultuurhistorisch- en archeologisch waardevol en als waardevol natuurterrein en/of -water of anderszins als waardevol zijn aangeduid. Het deel van de uitbreiding is aangegeven met de waarde 'Landschap – IJsseldal' (Artikel 1.3 Beschrijving in hoofdlijnen). Het gemeentelijk beleid in het IJsseldal is gericht op behoud van het agrarische karakter, met een hoofdrol voor de grondgebonden landbouw. Daarnaast is er ruimte voor natuurontwikkeling. Wel dienen de karakteristieke elementen behouden en waar mogelijk versterkt te worden. Functieveranderingen dienen zich te conformeren aan de grote ruimtelijke karakteristieken met lange zichtlijnen en

kleine bebouwingsconcentraties. De uitbreiding van de Havikerwaard-Zuid handhaaft het agrarische karakter van het gebied en beoogt het landschap verder te versterken.

Recreatief medegebruik van de agrarische gronden in het bestemmingsvlak is toegestaan waarbij het dan gaat om kleinschalige bouwwerken en verharde of onverharde paden ten behoeve van wandel- en fietspaden binnen de bestemming 'Agrarisch gebied met landschaps- en natuurwaarden'. Voor de natuurontwikkeling, het realiseren van een KRW-waardige geul en het verruimen van het winterbed van de rivier, waarbij de nadruk ligt op de winning van bouwgrondstoffen (klei en zand) als de drager voor het realiseren hiervan, is onderhavige ontwikkeling (hier: de uitbreiding) in strijd met het Omgevingsplan ('oude' bestemmingsplan 'Landelijk Gebied') van de gemeente Rheden. Onderhavige omgevingsplanwijziging is benodigd om de tijdelijke klei- en zandwinning mogelijk te maken en de functies agrarisch, natuur en water juridisch-planologisch af te stemmen op de beoogde nieuwe inrichting en het bijbehorende gebruik.

2.2.2 Bestemmingsplan archeologie

In dit bestemmingsplan 'Parapluplan Archeologie Rheden 2013' staan regels over archeologie. Op februari 2013 heeft de gemeenteraad van Rheden de geactualiseerde archeologische verwachtings- en beleidskaart met toelichting vastgesteld. Het bestemmingsplan dient als een 'parapluplan', waarbij in één keer een aantal bestemmingsplannen gedeeltelijk wordt herzien. Voor de Gebiedsontwikkeling Havikerwaard-Zuid gelden verspreid over het plangebied de dubbelbestemmingen 'Waarde - Archeologie 1', 'Waarde - Archeologie - 2' en 'Waarde - Archeologie 3'.

2.2.3 Bestemmingsplan Gebiedsontwikkeling Havikerwaard-Zuid

Het bestemmingsplan 'Gebiedsontwikkeling Havikerwaard Zuid' ziet op het reeds vergunde deel van onderhavige ontwikkeling. Aan de gronden van dit bestemmingsplan zijn de volgende bestemmingen toegekend:

- Agrarisch met waarden - landschap en natuur: Beoogt het behoud, de bescherming, het herstel en ontwikkeling van landschappelijke, aardwetenschappelijke, cultuurhistorische en natuurwaarden te combineren met agrarisch gebruik. De gronden zijn zowel voor bestaande doeleinden bestemd, als voor doeleinden na de ontzanding;
- Natuur: Een deel van het plangebied krijgt na de ontzanding de functie natuur. Dit ziet op de eindbestemming van de betreffende gronden. De oeverzones en overgang naar water zijn in deze bestemming inbegrepen;
- Water: Het oppervlaktewater zoals dat na afloop van de delfstoffenwinning en toepassing van specie resteert, heeft de bestemming Water gekregen;
- Leiding - Gas (dubbelbestemming): Ziet op de bescherming van de gasleiding die door het plangebied loopt, alsmede het toekomstige tracé van de te verleggen leiding;
- Waterstaat - Waterstaatkundige functie (dubbelbestemming): Deze bestemming heeft voorrang op andere voorkomende bestemmingen (enkelbestemming) en betreft de gebieden die een waterbergende en/of stroomvoerende functie hebben voor het hoogwater van de IJssel.

In het bestemmingsplan zijn daarnaast een aantal planelementen (functieaanduidingen) zoals de hoogwatervluchtplaatsen, de observatiehut, locomotiefloods en het fietspad vastgelegd op de verbeelding. Tenslotte zijn een aantal gebiedsaanduidingen aangeduid in de verbeelding van het bestemmingsplan: 'geluidzone - industrie', 'overige zone - beplanting', 'overige zone 'inrichting', en 'overige zone - ontzanding'.

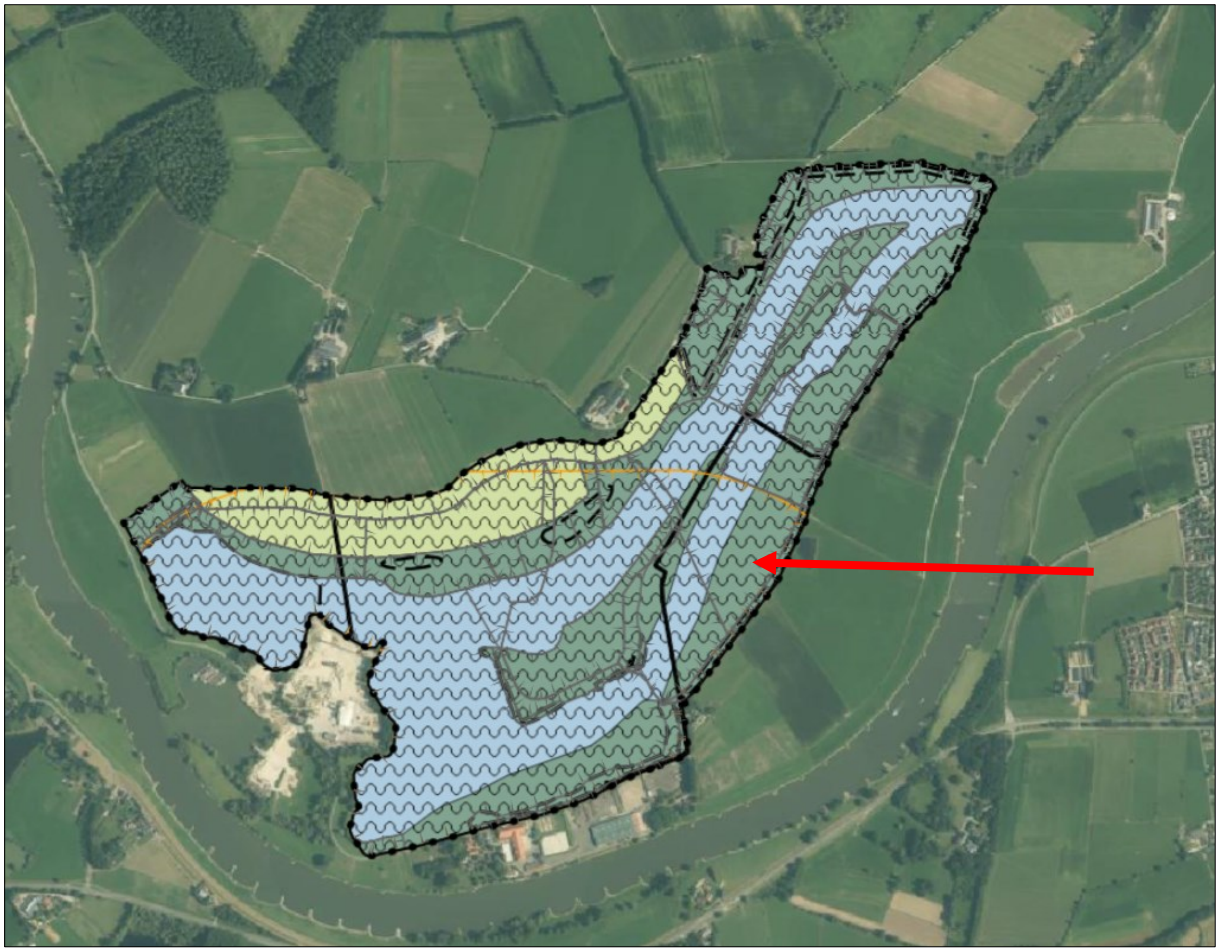

Figuur 2-3 *Verbeelding van het bestemmingsplan 'Gebiedsontwikkeling Havikerwaard Zuid'.*

Een omgevingsplanwijziging is voor het vergunde deel van onderhavig plan benodigd om binnen het Omgevingsplan (‘oude’ bestemmingsplan ‘Gebiedsontwikkeling Havikerwaard Zuid’) van de gemeente Rheden de ‘Natuur’-bestemming juridisch-planologisch te wijzigen in de bestemming (functie) ‘Water’. In Figuur 2-3 zijn deze aangegeven met een rode pijl.

2.3 Beoogde situatie

In de beoogde situatie wordt de bestaande en reeds vergunde gebiedsontwikkeling Havikerwaard-Zuid gewijzigd en naar het zuiden en oosten uitgebreid. De verwachting is dat met deze deeluitwerking voor een periode van bijna drie jaar kan worden voorzien in bouwgrondstoffen. De vergunningen worden zekerheidshalve voor een periode van vijf jaar aangevraagd. Het ontwerp heeft de volgende kenmerken:

- KRW-geul: aan de zuidoostzijde van het Paradijs wordt een natuurlijke geul aangelegd. Deze ondiepe geul met natuurvriendelijke oevers wordt aangesloten op het geulenstelsel van het vergunde en in uitvoering zijnde project Gebiedsontwikkeling Havikerwaard-Zuid. Voor de dimensionering van de geul is aangesloten bij hetgeen eerder door Rijkswaterstaat (en GROW namens Rijkswaterstaat) ecologisch en technisch is beoordeeld als KRW-waardig.
- Uitbreiding bestaande plas: het voorzien in bouwgrondstoffen (met name industriezand) is de financiële motor van de gebiedsontwikkeling. Hiervoor wordt de bestaande plas in zuidelijke richting uitgebreid. Doordat er elders binnen het projectgebied water wordt omgezet in land is er netto geen sprake van een toename van diep open water (zie hieronder ‘Bestaande plas westzijde’).

- Bestaande plas westzijde: de bestaande plas aan de westzijde van het bedrijventerrein Havikerwaard 8A wordt met gebiedseigen grond omgevormd naar bloemrijk grasland en moeras. Aanvullend worden er twee poelen aangelegd als leefgebied voor met name amfibieën, waaronder de rugstreeppad. Met deze wijziging is netto geen sprake van een toename van diep open water.
- Zone langs de IJssel: om ruimte te laten voor eventueel in de toekomst benodigde maatregelen vanuit het gebiedsproces HBFO (en indirect vanuit Ruimte voor de Rivier 2.0 en de Programmatische Aanpak Grote Wateren) wordt een brede zone langs de Ijssel vooralsnog ongemoeid gelaten. Het huidige landbouwkundig gebruik wordt hier voortgezet totdat er meer duidelijkheid komt over eventuele opgaven voor dit gebied en er daarover tussen partijen, waaronder in het bijzonder K3 als grondeigenaar, overeenstemming is.

In onderstaande tabel staan de kenmerken (hoeveelheden en uitvoeringsperiode) samengevat. Op de volgende pagina is het ontwerp van de beoogde situatie weergegeven.

Tabel 2-1 Kenmerken beoogde situatie (de getallen zijn afgerond)

	Deeluitwerking Rivier sturend
Oppervlakte uitbreiding	± 23 ha.
Ontgronding, waarvan:	± 18,5 ha.
- **Moeraszone**	- ± 5,7 ha.
- **Ondiep water (-1 tot -4 m)**	- ± 1,9 ha.
- **Diep water (-4 m en dieper)**	- ± 5,9 ha.
- **Nieuwe KRW-geul (m)**	- ± 750 m.
Overig	
- **Kruidenrijk grasland**	- ± 10,8 ha.
- **Heggen/hagen (m)**	- ± 450 m.

	Deeluitwerking Rivier sturend
Uitvoeringsperiode	± 2,6 jaar
Grondverzet / jaar, waarvan:	± 882.000 m^3
- **Afvoerbaar (klei)**	- ± 39.000 m^3
- **Afvoerbaar (industriezand)**	- ± 538.000 m^3
- **Afvoerbaar/herinrichting (ophoogzand)**	- ± 270.000 m^3
- **herinrichting (bovengrond, niet-vermarktbare klei**	- ± 35.000 m^3
Grondverzet realisatie KRW-geul (in 1 jaar realiseren), waarvan:	± 104.000 m^3
- **Herinrichting (bovengrond, klei, ophoogzand)**	- ± 49.000 m^3
- **Afvoerbaar (klei)**	- ± 55.000 m^3

Figuur 2-4 Beoogde situatie na uitvoering.

2.4 Strijdigheden met het (tijdelijke) omgevingsplan

Onderhavige ontwikkeling is in strijd met het (tijdelijk deel van het) omgevingsplan van de gemeente Rheden. De planologische regeling waarmee het plan in strijd is, is in voorgaande paragrafen weergegeven. Er dient te worden afgeweken van het vigerende omgevingsplan om het tijdelijk voorzien in bouwgrondstoffen (klei- en zandwinning) mogelijk te maken en de functies agrarisch, natuur en water juridisch-planologisch af te stemmen op de beoogde nieuwe natuurlijke inrichting en het bijbehorende gebruik. Om het plan voor de realisatie te voorzien van een passend juridisch-planologisch kader is deze onderbouwing bij de te verlenen omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA) opgesteld. Voor de BOPA gelden onder meer de beoordelingsregels uit het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Dat betekent dat de vergunning alleen wordt verleend:

a. met het oog op een evenwichtige toedeling van functies ‘ETFAL’ (artikel 8.0a, tweede lid Bkl); en
a. als wordt voldaan aan de beoordelingsregels uit artikel 8.0b tot en met 8.0e Bkl. Die beoordelingsregels komen overeen met de regels die gelden voor het opstellen van een omgevingsplan. Dat betekent dat ook de instructieregels uit hoofdstuk 5 van het Bkl gelden voor de BOPA. Verder moet worden voldaan aan de relevante bepalingen uit de provinciale omgevingsverordening en eventuele instructies van de provincie en het rijk op basis van de artikelen 2.33 en 2.34 van de Omgevingswet.

Om de ontwikkeling alsnog mogelijk te maken wordt een omgevingsvergunningprocedure voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit doorlopen. In dit document wordt onderbouwd dat de omgevingsvergunning (BOPA) in overeenstemming is met een ‘evenwichtige toedeling van functies aan locaties’ en geldende (beoordelings)regels.

3. Beleid en regelgeving

In dit hoofdstuk wordt het beleidskader dat relevant is voor de activiteit toegelicht en wordt de activiteit hieraan getoetst. Er wordt onderscheid gemaakt tussen enerzijds beleid van hogere overheden, waar lagere overheden rekening mee moeten houden, doch gemotiveerd van kunnen afwijken en anderzijds instructieregels van hogere overheden, waar de gemeente niet zelfstandig van kan afwijken. Regelgeving en beleid wordt verder uitgeschreven in hoofdstuk 4 wanneer het de nader te onderzoeken aspecten betreft die de fysieke leefomgeving beïnvloeden.

3.1 Europees beleid

3.1.1 Kaderrichtlijn Water (KRW)

De Kaderrichtlijn Water (KRW) is een Europese richtlijn die moet leiden tot verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van oppervlaktewateren. Nederland en de andere landen van de Europese Unie vinden goede waterkwaliteit belangrijk in alle Europese wateren. In 2000 zijn in Europees verband afspraken gemaakt om maatregelen te nemen in de Kaderrichtlijn Water. Deze richtlijn bepaalt dat de wateren in 2027 een goed leefgebied moeten vormen voor de planten en dieren die er thuishoren. Hier is nog grote winst in te behalen door leefgebieden te herstellen, vissen ruim baan te geven en het water schoon en gezond te houden. Het doel van de KRW is dat uiterlijk in 2027 al het water in de EU-lidstaten schoon en gezond is.

3.1.2 Richtlijn 2014/52/EU, Richtlijn 2011/92/EU, EU

Europese richtlijn (EU) over de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten. Bij de milieueffectbeoordeling worden de directe en indirecte aanzienlijke effecten van een project per geval op passende wijze geïdentificeerd, beschreven en beoordeeld op verschillende met naam genoemde factoren. De bevolking en de menselijke gezondheid, lucht en materiële goederen en de samenhang daartussen zijn zulke factoren. De Omgevingswet, voorheen de Wet milieubeheer, werkt de richtlijnen uit.

3.1.3 Vogel- en Habitatrichtlijn

De Vogel- (1979) en de Habitatrichtlijn (1992) zijn belangrijke instrumenten van de Europese Unie om de achteruitgang van de biodiversiteit in EU-lidstaten een halt toe te roepen en om te buigen tot herstel. In deze richtlijnen wordt aangegeven welke planten en dieren en hun natuurlijke habitats beschermd dienen te worden door de lidstaten. De Vogelrichtlijn is gericht op in het wild levende vogelsoorten, waar de Habitatrichtlijn is gericht op dier- en plantensoorten. Beide Europese richtlijnen zijn geïmplementeerd in de Nederlandse wet en worden onder deze tabel nader toegelicht. In hoofdstuk 4**Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** wordt hier nog verder op ingegaan.

3.1.4 Conclusie toets Europees beleid

Gelet op het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat het plan past binnen de uitgangspunten van het Europees beleid. Met het plan wordt een bijdrage geleverd aan de KRW opgave voor het waterlichaam IJssel en worden de Natura 2000-gebieden Rijntakken en Veluwe versterkt door een afname van stikstofdepositie, een kwaliteitsverbetering voor habitattypen en verbetering van leefgebied voor habitatrichtlijnsoorten en broedvogels.

3.2 Rijksbeleid en Rijksregels

3.2.1 Nationale Omgevingsvisie

De Nationale Omgevingsvisie (NOVI) is één Rijksvisie op de leefomgeving die hoort bij de Omgevingswet. Het Rijk geeft met de NOVI richting en helpt keuzes te maken. De NOVI is

ontwikkeld in nauwe samenwerking met provincies, gemeenten, waterschappen en maatschappelijke partijen. Met de NOVI geeft het Rijk een langetermijnvisie op de toekomst en de ontwikkeling van de leefomgeving in Nederland. De visie is erop gericht om voor vier prioriteiten de nationale beleidskeuzes zo scherp mogelijk te formuleren:

- Ruimte voor klimaatadaptatie en energietransitie;
- Duurzaam economisch groeipotentieel;
- Sterke en gezonde steden en regio's; en
- Toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied.

Onderdeel van de uitwerking van de NOVI zijn de NOVEX-gebieden. Dit zijn gebieden waar veel ruimtelijke opgaven (zoals de energietransitie, natuurherstel en verstedelijking) samenkomen en daarom extra aandacht verdienen. De Havikerwaard ligt in het NOVEX-gebied Arnhem-Nijmegen Foodvalley.

3.2.2 Nationaal Waterplan 2022 - 2027

Op 18 maart 2022 is het National Water Programma (NWP) 2022-2027 vastgesteld door de minister van Infrastructuur en Waterstaat. Het NWP geeft de hoofdlijnen, principes en richting weer van het nationale waterbeleid in de planperiode 2022-2027. Met dit National Waterplan stelt het kabinet ambities voor schoon, veilig en voldoende water dat klimaatadaptief en toekomstbestendig is. Onderdeel van het waterplan zijn: Aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering, blijven werken aan een goede bescherming tegen overstromingen en klimaatrobuuste zoetwatervoorziening tegen toenemende droogte, de zorg voor goede waterkwaliteit en duurzame drinkwatervoorziening.

3.2.3 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR)

De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) geeft een integraal kader voor het ruimtelijk- en mobiliteitsbeleid op rijksniveau en dient als kapstok voor bestaand en nieuw rijksbeleid met ruimtelijke consequenties. De structuurvisie schetst de ambities voor Nederland in 2040. Uitgaande van de verantwoordelijkheden van het Rijk zijn de ambities uitgewerkt in Rijksdoelen tot 2028 en is aangegeven welke nationale belangen daarbij aan de orde zijn. De drie hoofddoelen in de structuurvisie zijn:

- Vergroten van de concurrentiekracht van Nederland door het versterken van de ruimtelijk-economische structuur van Nederland;
- Verbeteren, in stand houden en ruimtelijk zeker stellen van de bereikbaarheid waarbij de gebruiker voorop staat;
- Waarborgen van een leefbare en veilige omgeving waarin unieke, natuurlijke en cultuurhistorische waarden behouden zijn.

Hoewel de SVIR voornamelijk bredere doelen en ambities voor infrastructuur en ruimtegebruik schetst, kan de tijdelijke winning van bouwgrondstoffen (klei en zand) indirect onder deze visie vallen, vooral als het gaat om de ruimtelijke ordening en het gebruik van natuurlijke hulpbronnen.

3.2.4 Beleidslijn Grote Rivieren

De Beleidslijn Grote Rivieren (BGR) is het afwegingskader voor ruimtelijke ontwikkelingen in het rivierbed. De beleidslijn is aan de orde bij de concrete regulering van afzonderlijke activiteiten via de Omgevingswet en de daarop gebaseerde regelgeving. De BGR heeft als doelen:

- De beschikbare afvoer- en bergingscapaciteit van het rivierbed van de grote rivieren te behouden en;

- Ontwikkelingen tegen te gaan die de mogelijkheid tot rivierverruiming door verbreding en verlaging feitelijk onmogelijk maken.

3.2.5 Programma Integraal Riviermanagement (IRM)

Binnen het programma Integraal Riviermanagement (IRM) - recent door het kabinet omgedoopt tot Ruimte voor de Rivier 2.0 - werken het Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten de komende decennia aan een toekomstbestendig Maas- en Rijnsysteem. De combinatie van de huidige rivierinrichting en de vaker voorkomende extreem hoge of lage afvoeren, leidt ertoe dat voor rivierfuncties de benodigde condities (systeemkenmerken) steeds vaker niet worden gehaald. Het gaat dan om waterstanden en afvoerverdelingen (bij hoge en lage rivierafvoeren), erosie en sedimenthuishouding. In droge periodes zijn er bijvoorbeeld problemen voor de scheepvaart en wordt de aanvoer van water via de IJssel naar het IJsselmeergebied beperkt. Andere voorbeelden zijn dat een grote natuuropgave om ruimte vraagt, er door rivierbodemdaling sprake is van verdroging in uiterwaarden en achterland en dat er een grote waterveiligheidsopgave ligt.

Met het Programma IRM besluit het Rijk op basis van samenwerking met provincies en waterschappen in Deltaprogramma's Rijn en Maas, tot een nieuwe koers voor de inrichting en het beheer van de grote rivieren in Nederland. Het doel is de inrichting van de rivieren zo aan te passen dat zoveel mogelijk van de systeemkenmerken worden behaald. Indien dat niet haalbaar is binnen het programma IRM, zal agendering plaatsvinden bij sectorale programma's over eventuele (noodzakelijke) aanpassing van sectorale doelen. Begin 2024 lag het Ontwerp Programma IRM met nieuw rivierenbeleid ter inzage. Inmiddels is ook een memo inspraakreacties en consequenties gepubliceerd. Een van de aanpassingen die ter verduidelijking tekstueel worden doorgevoerd is dat delfstoffenwinning explicieter benoemd wordt als economische riviergebonden functie.

3.2.6 Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW)

De Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW) is een initiatief van de Nederlandse overheid dat zich richt op het verbeteren van de ecologische waterkwaliteit en het versterken van de natuur in grote wateren. Het programma streeft naar het herstellen van biodiversiteit en het verbeteren van de waterkwaliteit, wat essentieel is voor zowel de natuur als de lokale economie. Door robuuste ecosystemen te creëren, kunnen deze gebieden beter omgaan met de gevolgen van klimaatverandering, zoals extreme neerslag en droogte.

3.2.7 Water en bodem sturend (WBS)

'Water en bodem sturend' (WBS) houdt in dat bij ruimtelijke ordening en gebiedsontwikkeling de natuurlijke kenmerken en beperkingen van water- en bodemsystemen centraal staan. Dit betekent dat beslissingen over bijvoorbeeld bouwlocaties, landbouw en infrastructuur worden genomen met oog voor de beschikbaarheid van water, de kwaliteit van de bodem en de gevolgen van klimaatverandering. Door water en bodem als leidende factoren te beschouwen, wil de Nederlandse overheid zorgen voor duurzame ontwikkeling, voorkomen van wateroverlast en droogte, en behoud van een gezonde leefomgeving.

In een brief van de minister van Infrastructuur en Waterstaat aan de Tweede Kamer gepresenteerd op 22 oktober 2024 kondigt de minister een aantal wijzigingen voor WBS aan die in 2025 doorgevoerd zullen worden[2]. De belangrijkste wijziging is dat het sturende karakter van WBS vervangen zal worden door 'rekening houden met'. De overheid wenst dat partijen aan de voorkant rekening houden met water en bodem bij de te maken afwegingen voor een robuuste ruimtelijke

[2] Rijksoverheid , „Kamerbrief over de visie op water en bodem," 2024.

ordening en inrichting. Water en bodem zullen daarom niet meer sturend zijn in de ruimtelijke ordening zoals eerder het geval. In de Nota Ruimte zal deze wijziging verder uitgewerkt worden.

3.2.8 Conclusie: toetsing Rijksbeleid

Met deze ontwikkeling zijn geen specifieke Rijksbelangen gemoeid. Onderhavige ontwikkeling is niet in strijd met het Rijksbeleid. Er wordt juist invulling gegeven aan een aantal Rijksbeleidsprogramma's. Met het initiatief wordt voorzien in de vraag naar bouwgrondstoffen voor onder andere de woningbouwopgave in Nederland. Klei en zand zijn cruciale grondstoffen voor de Nederlandse bouwsector en van nationaal belang. De Nationale Omgevingsvisie (Novi) noemt de circulaire economie als uitgangspunt, gaat uit van verduurzaming van de nog noodzakelijke winning van (bouw)grondstoffen en stelt een ecologisch stabiel systeem met voldoende biodiversiteit als voorwaarde (Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2020). Tot 2030 moeten er nog circa 900.000 woningen worden gebouwd dan wel via transformatie tot stand komen.

Ook in de provincie Gelderland is de woningbouwopgave groot. In 2023 zijn zes woondeals gesloten waarin is afgesproken dat er tot 2030 140.000 huizen worden bijgebouwd (Provincie Gelderland, 2022). De Novi benadrukt het belang van duurzame winning en hergebruik van grondstoffen om een toekomstbestendige economie te realiseren, met aandacht voor circulaire economie en ecologische stabiliteit. Zelfs als hierbij maximaal wordt ingezet op duurzaamheid, hergebruik en circulariteit blijven primaire bouwgrondstoffen nodig voor de nationale bouwopgave. Om maatschappelijke problemen te voorkomen is het belangrijk om, naast het inzetten op duurzaamheid, hergebruik en circulariteit, nieuwe winningslocaties te vergunnen of bestaande locaties uit te breiden[3].

Het project draagt verder bij aan de verruiming van de bergingscapaciteit en het stroomprofiel in het winterbed van de IJssel. Zo ontstaat er ruimte voor de rivier en minder insnijding van de rivier. De bouwgrondstoffen leveren de financiering voor de herinrichting van het gebied, natuurontwikkeling en het biedt de ruimte voor de economische afwaardering van de huidige agrarische functie naar water en natuur. IRM heeft in 2024 als ontwerp ter inzage gelegen en is als zodanig nog geen vastgesteld beleid. Anticiperend hierop is middels de onderzoeken in het MER het planvoornemen getoetst aan de in het ontwerp IRM geformuleerde beleidsdoelen voor:

- De rivierafvoer bij hoogwater (afvoer- en bergingscapaciteit);
- De zoetwaterbeschikbaarheid en drinkwatervoorziening;
- De natuur en ecologische waterkwaliteit;
- De bevaarbaarheid;
- De regionale economische ontwikkeling en ruimtelijke kwaliteit.

De onderzoeken die in het kader van de mer zijn uitgevoerd laten zien dat dit mogelijk is zonder (significant) negatieve effecten op de hierboven genoemde beleidsdoelen.

3.3 Provinciaal beleid en provinciale regels

3.3.1 Omgevingsvisie Gaaf Gelderland

De Omgevingsvisie Gaaf Gelderland richt zich op het behouden en ontwikkelen van de provincie Gelderland. Het document benadrukt zowel het beschermen van historische en landschappelijke waarden als het stimuleren van innovatieve en aantrekkelijke ontwikkelingen voor toekomstige generaties. De visie kaart grote uitdagingen zoals klimaatverandering, energietransitie, en verstedelijking aan, en benadrukt samenwerking tussen inwoners, bedrijven, en overheden om een gezond, veilig, schoon en welvarend Gelderland te realiseren. Er wordt ook aandacht besteed

[3] Berenschot Groep B.V., „Toekomstperspectief Zand en Grind," 2023.

aan het verbeteren van de biodiversiteit en het bevorderen van duurzame landbouw. Daarnaast streeft de visie naar een betere bereikbaarheid en leefbaarheid in zowel stedelijke als landelijke gebieden.

3.3.2 Omgevingsverordening Gelderland

De Omgevingsverordening Gelderland bevat alle regels die gelden voor de fysieke leefomgeving in de provincie Gelderland. Deze regels zijn gericht op natuur, landschap, milieu, provinciale wegen, water, cultureel erfgoed, wonen en ruimte. De verordening is bedoeld om de provinciale ambities uit de Omgevingsvisie Gaaf Gelderland te realiseren en wettelijke verplichtingen na te komen. De regels zijn dynamisch en kunnen worden aangepast aan veranderende omstandigheden en beleidsontwikkelingen. Daarnaast biedt de verordening een kader voor gemeenten en waterschappen om hun eigen plannen en verordeningen op af te stemmen. Het doel is een gezonde, veilige, schone en welvarende leefomgeving voor alle inwoners van Gelderland te waarborgen. De Omgevingsverordening Gelderland bevat beleid voor zandwinning om de impact op het milieu en de leefomgeving te minimaliseren. Zandwinning is alleen toegestaan in aangewezen gebieden en onder strikte voorwaarden. Deze voorwaarden omvatten onder andere het beschermen van natuurwaarden, het voorkomen van bodem- en waterverontreiniging, en het herstellen van het landschap na afloop van de zandwinning. Door milieuaspecten in beeld te krijgen en daar waar nodig te mitigeren en/of te compenseren, voldoet de uitbreiding en wijziging van Gebiedsontwikkeling Havikerwaard Zuid aan deze voorwaarden.

Instructieregels Groene ontwikkelzone en Gelders natuurnetwerk, Gelderse streek IJsselvallei en Nationaal landschap

Het plangebied ligt voor een groot deel binnen de Groene ontwikkelingszone van de provincie Gelderland (Paragraaf 5.2.2, Omgevingsverordening Gelderland). Dit met het oog op het bevorderen van de samenhang tussen natuurgebieden waardoor het Gelders natuurnetwerk, onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland, versterkt wordt en het zoneren van de overgang tussen natuurfuncties en andere functies. Een nieuwe activiteit of ontwikkeling is alleen toegelaten als de kernkwaliteiten of ontwikkelingsdoelen per saldo en naar rato van de ingreep worden versterkt en de samenhang niet verloren gaat. Het aspect gebiedsbescherming, waar onderzoek is verricht naar het Gelders natuurnetwerk, wordt verder toegelicht in paragraaf 4.2 ‘Natuur’.

Het plangebied ligt daarnaast binnen de Gelderse streek IJsselvallei. Hier dient bij een nieuwe ontwikkeling of activiteit rekening te houden met de voor die streek vastgestelde kernkwaliteiten en ontwikkeldoelen als bedoeld in de bijlage ‘Kernkwaliteiten en ontwikkeldoelen landschap Gelderse streek IJsselvallei’ [18] (Artikel 5.38 beschermen landschap Gelderse streken: IJsselvallei). Als aanvulling dient rekening te worden gehouden met de in het plangebied aanwezige kernkwaliteiten van de nationale landschappen, waarin de bescherming van het landschap wordt geregeld. Als een activiteit of ontwikkeling leidt tot een aantasting van de kernkwaliteiten, laat het omgevingsplan die alleen toe als uit de toelichting op het omgevingsplan blijkt dat per saldo sprake is van versterking van het landschap in lijn met de ontwikkeldoelen in de bijlage ‘Kernkwaliteiten en ontwikkeldoelen landschap’ en de versterking en de uitvoering hiervan worden vastgelegd (Artikel 5.33 beschermen landschap algemeen). In paragraaf 5.5 wordt getoetst of landschappelijke waarden in het plangebied worden aangetast.

3.3.3 Programma Gelderse Rivieren

Het Programma Gelderse Rivieren concretiseert het toekomstperspectief voor riviergebieden in de provincie Gelderland. Het is een integrale en gebiedsgerichte uitwerking van de provinciale ambities, die is vormgegeven met vier gidsprincipes:

1. Ontwikkel een toekomstbestendig, robuust en schoon riviersysteem;

2. Ontwikkel rivieren als natuur en scheepvaartnetwerk;
3. Ontwikkel rivieren als landschapspark;
4. Ontwikkel met kwaliteit en eigenheid.

De gidsprincipes vloeien voort uit een lagenbenadering die ontwikkeld is door de provincie Gelderland. Elke laag draagt individueel bij aan de ontwikkeling van de rivier en elke onderliggende laag stelt voorwaarden aan de bovenliggende laag. De gidsprincipes kunnen gebruikt worden provinciale ambities naar ruimtelijke opgaven te vertalen (Provincie Gelderland, 2022).

3.3.4 Streekgids IJsselvallei - ruimtelijke kwaliteit en landschap

De provincie Gelderland heeft kwaliteitsgidsen voor Gelderse streken opgesteld. Het doel hiervan is sturen en inspireren op een goede streekeigen vormgeving en inpassing van ruimtelijke ontwikkelingen en initiatieven in de provincie Gelderland. Het plangebied valt in het gebied van de Streekgids IJsselvallei en in het deelgebied Boven-IJssel. Het motto van dit deelgebied is meanderende rivier langs de steile stuwwal. In de Streekgids wordt beknopt de essentie geschetst van het deelgebied in de vorm van vier ontwikkeldoelen en principes:

1. Bouw voort op het specifieke DNA van de Boven IJssel;
2. Behoud en versterk open agrarische landschap van de uiterwaarden;
3. Benut peildynamiek voor gebiedsspecifieke natuur, zoals ooibossen. Maar zet ook in op het ontwikkelen van natuurwaarden gekoppeld aan de agrarische cultuurlandschappen in de uiterwaarden;
4. Bouw voort op de onderscheidende karakteristieken, natuurlijke processen, microreliëf, maat en schaal.

3.3.5 MIRT-onderzoek Havikerwaard, Fraterwaard, Olburgerwaard

In 2021 is als onderdeel van een préverkenning het MIRT-onderzoek Havikerwaard, Fraterwaard, Olburgerwaard (MIRT-HFO) gepresenteerd. Het onderzoek had tot doel om te inventariseren wat de (ruimtelijke) opgaven, kansen en ambities zijn voor de drie waarden en wat de mogelijke vervolgstappen (MIRT-verkenning, etc.) zijn. Belangrijk om te benadrukken is dat er nog geen bindend plan of visie voor de gebiedsinrichting is. Wel resulteerde het MIRT-HFO in drie uitdagingen die in nadere fases verder uitgewerkt zullen worden:

- *Aanpak van verdroging:* Hoe pakken we verdroging door klimaatveranderingen aan voor de landbouw en natuur? Welke invloed heeft het winnen van drinkwater op het gebied?
- *Duurzaam ruimtelijk gebruik:* Hoe verdelen én beheren we de ruimte? Deze ruimte is in de toekomst nodig voor de rivier, landbouw, natuur en de waterkwaliteit. Hoe houden we landgoederen duurzaam in stand? En welke verdienmodellen passen daarbij?
- *Toekomstbestendig riviersysteem Boven-IJssel:* Hoe geven we de IJssel ruimte? Zodat hij bij hoog en laag water goed door blijft stromen, de waterkwaliteit verbetert en schepen kunnen varen. En wat betekent dit voor de uiterwaarden?

De scope voor het MIRT onderzoek was met name inventariserend en analyserend van aard. Het onderzoek heeft geleid tot een overzicht van lopende projecten en programma's en een set van aanbevelingen en conclusies voor de toekomst. Wat betreft de tijdelijke winning van bouwgrondstoffen (klei en zand) was een van de conclusies (het beeld van geconsulteerde stakeholders) dat dit te combineren is met natuurontwikkeling en de aanleg van hoogwatergeulen, maar dat de vraag wel is hoe dit zich verhoudt ten opzichte van initiatieven tegen erosie op de IJssel[4] en ten opzichte van het landelijk beleid. In 2022 is in navolging op het

[4] Uit onderzoek (in opdracht van Cascade) van HKV Lijn in Water blijkt dat zandwinplassen in de uiterwaarden een geringe rol spelen in sedimenthuishouding en erosie van de grote rivieren. Wel wordt

MIRT-onderzoek een Plan van Aanpak vastgesteld om toekomstscenario's voor het gebied te onderzoeken. Deze toekomstscenario's moeten uitmonden in een beslisdocument voor de besluitvorming over een eventuele MIRT-Startbeslissing en/of de uitwerking naar een (regionale) gebiedsagenda. De HBFO zijn aangemerkt als een pilot in het kader van IRM. Alvorens na te denken over toekomstscenario's, vond de adviesgroep het belangrijk dat betrokkenen stakeholders op een gemeenschappelijk kennisniveau komen en elkaars taal leren spreken. Daarvoor zijn vijf onderzoeken uitgevoerd (LESA, studie naar geologie en hydrologie, gebiedsbeschrijving, bandbreedten in beleidsopties afvoer en bodemligging Boven-IJssel en toekomstperspectief landbouw).

3.3.6 Conclusie: toetsing provinciaal beleid

Gelet op het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat het plan past binnen de uitgangspunten van het provinciaal beleid en regionale beleidsprogramma's. Op basis van de milieu-informatie in het MER kan gesteld worden dat voldaan wordt aan de voorwaarden die de Omgevingsverordening stelt aan de tijdelijke winning van bouwgrondstoffen (het beschermen van natuurwaarden, het voorkomen van bodem- en waterverontreiniging, en het herstellen van het landschap) en worden negatieve effecten op de ruimtelijke visuele kenmerken van het landschap uitgesloten. Daarnaast wordt de waterpartij die ontstaat door de winning op een evenwichtige manier en in samenhang met de overige functies (KRW-geul, moeraszones, kruidenrijk grasland en nieuwe landschapselementen zoals heggen/hagen) in het landschap ingepast.

3.4 Gemeentelijk beleid

3.4.1 Omgevingsplan Gemeente Rheden

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn bestemmingsplannen onderdeel van het (tijdelijk deel van het) Omgevingsplan gemeente Rheden. Hierin staan alle regels binnen de gemeentelijke leefomgeving. Het omgevingsplan is momenteel nog niet vastgesteld. Daarom blijft het bestemmingsplan, zoals vastgesteld onder de Wet ruimtelijke ordening, van kracht en dient dit plan als toetsingskader voor ruimtelijke ontwikkelingen en vergunningaanvragen. In paragraaf **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** staan de vigerende bestemmingsplannen binnen Havikerwaard-Zuid in meer detail beschreven.

3.4.2 Omgevingsvisie Rheden

De Omgevingsvisie buitengebied Rheden is vastgesteld op 29 oktober 2019. In de omgevingsvisie zijn zeven algemene thema's benoemd waar de gemeente aan gaat werken. De Havikerwaard valt in het deelgebied De Steeg-Dieren ook wel bekend als 'Landgoederen verbinden'. De doelstellingen vanuit de visiekaart van dit deelgebied zijn:

- IJsseluiterwaarden toegankelijker en beleefbaarder maken;
- Ecologische verbinding Havikerpoort versterken;
- Recreatieve verbinding Veluwe-IJssel;
- Versterken zichtlijnen en panorama's;
- Volledige beeksystemen maken: beleefbaar, ecologisch en cultuurhistorisch;
- Waterveiligheid en ruimtelijke kwaliteit Havikerwaard realiseren.

3.4.3 Visie Havikerpoort

Vanaf 2004 werken overheden, belangenorganisaties en grondeigenaren als gebiedspartners aan de realisatie van de 'Visie Havikerpoort'. Deze visie richt zich op het gebied tussen de Veluwe en IJssel tussen De Steeg, Dieren en Doesburg en omvat zowel de hoger gelegen rand van de Veluwe

aanbevolen om beter te monitoren om meer inzicht te krijgen in de ontwikkeling van plassen en het hydraulische en morfologische effect ervan.

(overgangszone) als de lagergelegen IJsseluiterwaarden. De Visie Havikerpoort, vastgesteld in 2006, vormt een leidraad voor samenwerking tussen de gemeente Rheden, provincie Gelderland, Rijkswaterstaat, Vitens, landgoederen Middachten en Twickel, waterschap Rijn en IJssel, Natuurmonumenten en K3Delta. De visie gaat onder andere over de beoogde toekomstige functies van de Havikerwaard, waaronder verruiming van de waterbergingscapaciteit, landschapsontwikkeling, langjarige instandhouding van landgoed Middachten, natuur, structuurversterking, recreatie, het (tijdelijk) voorzien in bouwgrondstoffen en fondsvorming voor landgoederen en herinrichting door zandwinning.

In de Omgevingsvisie is opgenomen dat de gemeente Rheden realisatie en actualisatie van de Visie Havikerpoort nastreeft: 'De bestaande opgaven zijn hierbij het vertrekpunt: duurzame grondgebonden landbouw, verbeteren kwaliteit en waterhuishouding van beken en natuurgebieden, robuust ecologisch verbinden van Veluwe-IJssel, ruimte voor economische dragers op landgoederen, versterken recreatieve beleving, ruimte voor dynamische riviernatuur en een veilige rivierafvoer.'

3.4.4 Groene metropoolregio Arnhem-Nijmegen

De Groene Metropoolregio, een samenwerking van achttien gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen, werkt aan een toekomstbestendige visie voor wonen, werken en mobiliteit. Ze streven naar een balans tussen stedelijkheid en leefkwaliteit en richten zich op vijf opgaven: mobiliteit, economie, duurzaamheid, leefbaarheid en woningbouw. In het rapport 'Vervlochten Regio' worden kansen voor natuur, landschap, water en erfgoed beschreven. Gemeenten kunnen deze kansen benutten bij ontwikkelingen waar mogelijkheden zijn voor uitbreiding van natuurgebieden, meer ruimte is voor water en recreatie.

3.4.5 Conclusie: toets gemeentelijk beleid

Gelet op vorenstaande kan worden geconcludeerd dat het plan past binnen de uitgangspunten van het beleid van de gemeente Rheden en de groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Met het plan wordt voorzien in de beschikbaarheid van bouwgrondstoffen (klei en zand) waarmee een bijdrage wordt geleverd aan onder andere de nationale en regionale woningbouwopgave. Daarnaast wordt met de landschaps- en natuurontwikkeling de biodiversiteit vergroot en de beleving van het IJsseluiterwaardenlandschap verbeterd op een wijze die aansluit bij de doelstellingen die voor het deelgebied De Steeg-Dieren zijn vastgelegd in de Omgevingsvisie.

3.5 Waterschapsbeleid

3.5.1 Waterschapsverordening Waterschap Rijn en IJssel

Het projectgebied is gelegen binnen het beheergebied van waterschap Rijn en IJssel. Het waterschap heeft de zorg voor de waterkeringen, is verantwoordelijk voor het grond- en oppervlaktewater in het landelijke gebied en in het stedelijk gebied voor het oppervlaktewater. Daarnaast heeft het waterschap als taak het zuiveren van het afvalwater.

De belangrijkste instrumenten van het waterschap om hun taken te kunnen uitvoeren zijn de Keur en de waterschapsverordening. De Legger is een set met kaarten. Op deze kaarten staat wáár de regels van het waterschap gelden. Op deze kaarten staat waar onze dijken, sloten en beken liggen. Dus in Waterschapsverordening staat bijvoorbeeld dat je niet zonder vergunning mag bouwen op een dijk. In de Legger staat waar onze dijken dan liggen, hoe hoog en breed ze zijn en ook wie het onderhoud moet doen. In de Waterschapsverordening staan regels voor waterkeringen, watergangen en grondwater binnen het beheergebied van een waterschap. Zo staan er bijvoorbeeld regels in over water onttrekken, water lozen en andere activiteiten.

De beoogde deeluitwerking ligt op ruime afstand van de zomerkade die langs de IJssel loopt. Deze zomerkade is in beheer bij waterschap Rijn en IJssel.

3.5.2 Conclusie: toets waterschapsbeleid

Gelet op vorenstaande kan worden geconcludeerd dat het plan past binnen de uitgangspunten van het beleid van het waterschap Rijn en IJssel. Met het plan blijft de functie van de zomerkade op ruime afstand van het plangebied intact en er zijn geen effecten op de stabiliteit ervan te verwachten (zie ook de effectbeoordeling op het aspect waterveiligheid onder paragraaf 4.4).

4. Gevolgen fysieke leefomgeving

In dit hoofdstuk wordt beschreven op welke wijze bij de activiteit rekening is gehouden met diverse aspecten van de fysieke leefomgeving en de evenwichtige toedeling van functies aan locaties (ETFAL). Voor het hele ontwikkelingsgebied zijn de volgende onderzoeken uitgevoerd: rivierkunde, waterhuishouding en waterveiligheid, ecologie, stikstof, veiligheid, geluid, verkeershinder en luchtkwaliteit. Het resultaat is dat voor elk milieuaspect beschouwd is welke effecten te verwachten zijn binnen het plangebied. Echter, kunnen de effecten van een maatregel verder reiken dan het plangebied. Dit geldt bijvoorbeeld voor het thema rivierkunde, omdat rivierkundige effecten tot boven- en benedenstrooms op de IJssel kunnen doorwerken. Er is daarom voor elk milieuaspect apart gekeken wat het studiegebied is en welke effecten het project op het studiegebied heeft.

4.1 Milieueffectrapportage (MER)

Het initiatief heeft betrekking op een project ten behoeve van de winning van delfstoffen en oppervlaktedelfstoffen zoals bedoeld onder categorie B1[5] uit het Omgevingsbesluit. Het oorspronkelijke voornemen was m.e.r.-plichtig, omdat het ging om een winning uit landbodem op een terrein groter dan 25 ha. Hiervoor geldt op basis van bijlage V onder B1 bij het Omgevingsbesluit de project-mer-plicht (artikel 16.43, eerste lid, aanhef en onder a, van de wet). De m.e.r.-beoordelings-plicht (artikel 16.43, eerste lid, aanhef en onder b, van de wet) was eveneens op het initiatief van toepassing omdat bij de herinrichting van de winning sprake is van gevallen zoals genoemd onder J12 Landinrichtingsprojecten.

De aangepaste variant betreft een deeluitwerking van de eerder in het MER (2025) onderzochte variant Rivier sturend (+KRW). Voor deze aangepaste variant geldt geen m.e.r.-plicht, aangezien de omvang van de ontgronding kleiner is dan 25 hectare. Hoewel er geen wettelijke verplichting bestaat, blijft het eerder opgestelde MER inhoudelijk relevant. Het MER Wijziging en Uitbreiding Havikerwaard Zuid (2025) biedt een gedetailleerde beschrijving van de milieueffecten van de oorspronkelijke VKV en vormt daarmee een milieukundige onderbouwing voor de beoordeling van de aangepaste (kleinere) variant. In die zin fungeert het MER als een vrijwillige MER, die bijdraagt aan een transparante en zorgvuldige besluitvorming. Tevens is er een oplegnotitie opgesteld waarin toegelicht wordt op welke aspecten de aangepaste variant afwijkt van de eerder onderzochte variant Rivier Sturend (+KRW). Beide documenten – het MER en de oplegnotitie – zijn opgenomen als bijlage bij deze motivering (Bijlage 1 is het MER en bijlage 2 is de oplegnotitie).

4.2 Natuur

Wettelijk kader

De bescherming van de natuur in Nederland was voorheen wettelijk vastgelegd in de Wet natuurbescherming (Wnb). Met de komst van de Omgevingswet in 2024 is deze regeling opgenomen in de Aanvulingswet natuur, het Aanvullingsbesluit natuur en de Aanvullingsregeling natuur. De Omgevingswet voorziet in de bescherming van Europese Natura 2000-gebieden, nationale natuurgebieden (Natuurnetwerk Nederland; het NNN) en (beschermde) flora en fauna. De basis wordt gevormd door de zorgplicht, waarin gesteld wordt dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.

[5] Op basis van de nota van toelichting bij het Omgevingsbesluit (Stb 2018, nr. 290, p. 383-385) en de jurisprudentie (ECLI:NL:RVS:2018:1986, r.o. 6.4.1 en 6.4.2) ziet deze categorie op winning uit de landbodem. De landbodem wordt in dit kader gedefinieerd als gronden die bij gewoon zomerpeil droog zijn. Dit is ook het geval voor het winterbed van de IJssel, waarin dit project gelegen is.

Deze zorg houdt in elk geval in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor alle in het wild levende dieren en planten:

- Dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel;
- De noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of;
- Voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zo veel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Soortenbescherming

In de Omgevingswet, specifiek in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal), zijn op basis van internationale afspraken, drie beschermingsregimes opgesteld voor strikt beschermde soorten (Tabel 5 1).

Tabel 4-1 Soortenbescherming.

Soorten	Artikel	Verboden
Vogelrichtlijn-soorten	11.37	*Lid 1a. Opzettelijk doden/vangen*
		Lid 1b. Opzettelijk vernielen, wegnemen of beschadigen van nesten/eieren
		Lid 1c. Eieren rapen/onder zich hebben
		Lid 1d. Opzettelijk verstoren (indien van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding)
Habitatrichtlijn-soorten, soorten uit bijlage I en II van de Bern conventie en bijlage I van de Bonn conventie	11.46	*Lid 1a. Opzettelijk doden/vangen*
		Lid 1b. Opzettelijk verstoren
		Lid 1c. Eieren te rapen of vernielen
		Lid 1d. Beschadigen of vernielen van rust- en voortplantingsplaatsen
		Lid 1e. Opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten
Andere beschermde soorten	11.54	*Lid 1a. Opzettelijk doden/vangen van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden (vernoemd in onderdeel A)*
		Lid 1b. Beschadigen of vernielen van rust- en voortplantingsplaatsen van soorten (als bedoeld in onderdeel A)
		Lid 1c. Opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten (als bedoeld in onderdeel B)

Voor de eerste twee beschermingsregimes sluiten deze nauw aan bij de verboden en uitzonderingen uit respectievelijk de Vogel- en de Habitatrichtlijn. Elk van de drie beschermingsregimes kent zijn eigen soortenlijsten met daarbij eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of vergunningsverlening. Het nalaten van de zorgplicht (voor alle in het wild levende dieren) is een overtreding van de Omgevingswet en kan gevolgen hebben.

Specifieke zorgplicht

In Nederland zijn een tal aan soorten die dreigen te verdwijnen of al zijn verdwenen, deze soorten zijn opgenomen in Rode Lijsten. Een deel van de bedreigde soorten zijn opgenomen in de beschermingsregimes van de Omgevingswet. Met de specifieke zorgplicht worden soorten die zijn aangemerkt als bedreigd (Rode lijst-soorten), maar geen bescherming kennen onder de beschermingsregimes, aanvullend beschermd onder de Omgevingswet. Voorafgaand aan een activiteit dient te worden nagegaan of de ontwikkeling leidt tot een significant negatief effect op de aanwezige bedreigde soorten (zoals het verwijderen van essentieel leefgebied). Als negatieve effecten niet kunnen worden uitgesloten, dan zullen mitigerende maatregelen moeten worden genomen ten aanzien van de bedreigde soort.

Gebiedsbescherming

Binnen Europa zijn natuurgebieden aangewezen met een landelijk overstijgend ecologisch belang, dit zijn de Natura 2000-gebieden. Het is verboden om een project te realiseren dat significante gevolgen heeft voor de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied. Binnen de Omgevingswet is de bescherming van de Nederlandse Natura 2000-gebieden geregeld in afdeling 11.1 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Het doel van de wetgeving is het behouden van de gunstige staat van instandhouding van vogelsoorten, habitattypen en andere planten- en diersoorten en waar nodig deze te herstellen of stimuleren.

Om te bepalen of een project vergunningplichtig is, moet dus in een voortoets worden bepaald of het project significante gevolgen kan hebben. Daarom wordt in eerste instantie bepaald of het project tot een toename van de stikstofdepositie kan leiden en zo ja, of significant negatieve effecten als gevolg van de berekende toename in één of meerdere Natura 2000-gebieden op voorhand kunnen worden uitgesloten of niet.

Onderzoek

Soortenbescherming

Er is een uitgebreide inventarisatie uitgevoerd naar aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied. Deze inventarisatie is uitgevoerd door het raadplegen van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) en het uitvoeren van diverse veldonderzoeken. De resultaten van deze inventarisatie en de beoordeling ervan zijn opgenomen in een Natuurtoets (Bijlage 3), waarin de impact van de voorgenomen ingreep op beschermde soorten en gebieden is vastgesteld om te kunnen zien of een ontheffing of vergunning noodzakelijk is, dan wel om te kunnen bepalen welke mitigerende en/of compenserende maatregelen getroffen dienen te worden. Daarnaast zijn voor een aantal soorten nadere onderzoeken uitgevoerd in de rapportage Nader onderzoeken (Bijlage 4). De volgende beschermde soorten zijn waargenomen in het plangebied: bever, das, otter, grote modderkruiper en zeearend. Naast deze soorten komen in de directe omgeving van het plangebied algemene broedvogels en vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten voor. Het gaat hierbij, naast de reeds benoemde zeearend, om soorten als de boomvalk, buizerd, kerkuil, havik, huismus, ransuil, roek, sperwer en steenuil. Ook komen verschillende vleermuissoorten (gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, franjestaart, rosse vleermuis, watervleermuis, meervleermuis, kleine, gewone en ruige dwergvleermuis) voor. Verder blijkt dat er diverse amfibieënsoorten aanwezig kunnen zijn, namelijk de kamsalamander, rugstreeppad en poelkikker. In het gebied komen geen beschermde reptielen en beschermde vaatplanten voor.

Uit de onderzoeken blijkt dat sommige soorten, zoals de buizerd, kerkuil, steenuil, zeearend, teunisbloempijlstaart, das, bever en rugstreeppad, tijdelijke negatieve effecten te verwachten zijn door de werkzaamheden. Voor deze soorten zijn mitigerende maatregelen noodzakelijk. Een deel van deze maatregelen zijn vastgelegd in een ecologisch werkprotocol. Voor de das zijn de maatregelen uitgewerkt in een activiteitenplan (bijlage 5). Na herinrichting van het gebied zijn er juist positieve effecten te verwachten voor vaatplanten, vogels, otter, vleermuizen en vissen. Het gebied zal meer geschikte groeiplaatsen, variatie in foerageergebied, toename van wateroppervlak en natuurlijke begroeiing bieden, wat gunstig is voor deze soorten. Ook verbetert het leefgebied voor vissen omdat er veel meer aquatisch leefgebied ontstaat. De variatie in geuldiepte van de nieuwe (KRW) geulen in deze varianten biedt kansen voor met name limnofiele vissoorten (die het beste gedijen bij stilstaand tot zwak stromend water).

Gebiedsbescherming

De Havikerwaard maakt onderdeel uit van Natura 2000-gebied ‘Rijntakken’ (deelgebied uiterwaarden IJssel). Daarnaast bevindt zich in de omgeving het Natura 2000-gebied ‘Veluwe’. De

werkzaamheden worden gedeeltelijk uitgevoerd in het relevante[6] Natura 2000-gebied Rijntakken. Natura 2000-gebied Veluwe bevindt zich op circa 4 km van het plangebied. Beide Natura 2000-gebieden zijn aangewezen als Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijngebied (zowel broedvogels als niet-broedvogels).

Vanwege de ligging ten opzichte van beide gebieden zijn voor Rijntakken de te beoordelen storingsfactoren: geluid, licht, trilling, optische verstoring en mechanische effecten. Doordat de Veluwe zich op ruime(re) afstand van de Havikerwaard bevindt is voor de beoordeling van de effecten op dit Natura 2000-gebied 'alleen' de storingsfactor 'verontreiniging' relevant. Uit de Natuurtoets blijkt dat negatieve effecten van de werkzaamheden door verstoring uitgesloten worden. De instandhoudingsdoelstellingen voor de voor de Natura 2000-gebieden Rijntakken en Veluwe aangewezen soorten en habitattypen komen niet in het geding als gevolg van verstoring. Na herinrichting van het gebied zijn er positieve effecten op habitattypen (met name vochtige alluviale bossen en glanshaverhooiland), habitatrichtlijnsoorten (met name bittervoorn, kleine modderkruiper en bever) en broedvogels (onder andere aalscholver, blauwborst en ijsvogel). Deze effecten zijn te danken aan de omvorming van met name (intensief gebruikte) landbouwgrond in (waterrijke) natuur.

Stikstofdepositie

Het uit gebruik nemen van landbouwgrond zorgt voor de variant Deeluitwerking net als voor de in het MER onderzochte varianten voor een permanente afname van stikstofdepositie. In eerdere stikstofonderzoeken in het MER is voor de aanlegfase uitgegaan van inzet van regulier materieel, waarbij op de projectlocatie deels al met elektrisch aangedreven werktuigen is gerekend. K3Delta heeft zijn duurzaamheidsbeleid recent aangescherpt en de doelstelling voor emissieloos werken naar voren gehaald. Als gevolg daarvan wordt het project in de aanlegfase uitgevoerd met volledig elektrisch aangedreven (of anderszins emissieloos) materieel en een emissieloze energievoorziening op de werklocatie. Deze uitgangspunten sluiten aan bij de eerder in het MER gehanteerde uitgangspunten, waarin reeds rekening is gehouden met (deels) elektrisch materieel op de werklocatie. Door deze aangepaste uitvoeringswijze vervallen de stikstofemissies tijdens de werkzaamheden. Daarmee is een toename van de stikstofdepositie als gevolg van de aanlegwerkzaamheden niet langer aan de orde. Op basis hiervan kunnen significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden door stikstofdepositie in de aanlegfase worden uitgesloten.

Natuurnetwerk Nederland en Ganzenrustgebied

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur, in de provincie Gelderland GNN, Gelders Natuurnetwerk genoemd) is een netwerk van natuurgebieden waarmee de biodiversiteit behouden en versterkt moet worden. Planten en dieren kunnen zich van het ene naar het andere gebied verplaatsen. Soorten raken hierdoor niet geïsoleerd en hebben dus minder kans op uitsterven. Binnen de Havikerwaard bevinden zich meerdere landschapselementen en beheertypen die behoren bij het GNN. Het gaat hierbij om landschapselementen L01.16 Bossingel en L01.05 Knip- of scheerheg. Daarnaast bevinden zich de beheertypen 'N02.01 Rivier', 'N16.04 Vochtig bos met productie' en 'N14.01 Rivier- en beekbegeleidend bos' binnen het gebied. Onderstaand wordt toegelicht welke effecten te verwachten zijn op het NNN. Een uitgebreidere toelichting op de boordeling is opgenomen in bijlagen 3 en 4 (Natuurtoets en Rapportage Nadere onderzoeken).

Uit de uitgevoerde Natuurtoets blijkt dat er met de herinrichting geen directe aantasting van de beheertypen behorend bij het NNN plaatsvindt. Overtreding van verbodsartikelen binnen de

[6] Natura 2000-gebieden waar stikstofgevoelige habitats aanwezig zijn die te maken hebben met een (naderende) overbelasting door stikstof en waar ook door AERIUS gerekend wordt (zie paragraaf 3.2). In Natura 2000-gebieden waar niet door AERIUS gerekend wordt, kan ervan uitgegaan worden dat er geen (kans op) overschrijding van de kritische depositiewaarde bestaat en dat in deze Natura 2000-gebieden per definitie geen sprake kan zijn van significante gevolgen als gevolg van stikstofdepositie.

Omgevingswet is hierdoor niet aan de orde. Er zijn ook geen aanvullende (mitigerende of compenserende) maatregelen noodzakelijk. Wat betreft het effect op het ganzenrustgebied geldt dat het draagkrachtverlies voor de grauwe gans, kolgans, en brandgans binnen de toelaatbare marges van de instandhoudingsdoelstellingen past.

Kaderrichtlijn Water (KRW)

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) schrijft voor dat de waterkwaliteit van Europese wateren aan bepaalde eisen moet voldoen. Voor de Nederlandse oppervlaktewaterlichamen zijn de doelen voor een goede chemische toestand en een goede ecologische toestand dan wel een goed ecologisch potentieel wettelijk vastgelegd. Doelstelling van de KRW is dat zo nodig maatregelen worden getroffen om tijdig een goede toestand/goed potentieel te realiseren. Voor onderhavige ontwikkeling wordt een groot oppervlak aan KRW-relevant areaal gerealiseerd en een KRW-geul ingepast. De variatie in geuldiepte biedt kansen voor KRW-soorten, met name voor limnofiele vissoorten (die het beste gedijen bij stilstaand tot zwak stromend water) en waterplanten. In het verlengde daarvan biedt een toename in waterplanten geschikt habitat voor macrofauna en amfibieën. Er zal derhalve een positief effect plaatsvinden wat betreft het KRW-relevant areaal.

Conclusie

De voorgenomen ontwikkelingen hebben een positief effect op de ecologie in het gebied. De negatieve effecten worden gemitigeerd, de maatregelen zijn vastgelegd in een ecologisch werkprotocol en activiteitenplan (bijlage 5). Na de herinrichting verbetert het leefgebied voor diverse soorten en ontstaat een groter en robuuster natuurgebied dan in de huidige situatie.

4.3 Bodem

Wet- en regelgeving

Met de inwerktreding van de Omgevingswet is (met uitzondering van de onder het overgangsrecht vallende situaties) de sectorale bodemregelingeving van de Wet bodembescherming vervallen en is bodem integraal onderdeel van de fysieke leefomgeving uit het nieuwe wettelijke stelsel.

Ook op het gebied van het toetsen van de bodemkwaliteit in relatie tot planontwikkeling zijn er veranderingen doorgevoerd. Voorheen moest bij de besluitvorming er al zicht zijn op de (financiële) haalbaarheid van het plan. Omdat een bodemverontreiniging een flinke financiële impact kan hebben, werd in dat kader al bij de planvorming bodemonderzoek verricht om een reële inschatting te kunnen maken van de bodemkwaliteit en de eventueel te maken kosten om die bodemkwaliteit geschikt te maken.

In het stelsel van de Omgevingswet wordt bij het evenwichtig toedelen van functies aan locaties vaak volstaan met het in het omgevingsplan beschrijven onder welke voorwaarden (regels) medewerking kan worden verleend aan het realiseren van de beoogde functie. Die regels richten zich onder andere op het te verrichten bodemonderzoek, de voor de beoogde ontwikkeling geschikt geachte bodemkwaliteit en de te treffen maatregelen indien die kwaliteit wordt overschreden. Daarmee is het moment van het feitelijk bodemonderzoek verschoven van het moment van planvorming naar het moment dat de functie concreet wordt gerealiseerd.

Bovenstaande laat zich het beste illustreren aan de hand van het bouwen van een bodemgevoelig gebouw op een bodemgevoelige locatie. Een bodemgevoelige locatie is een locatie waarop een bodemgevoelig gebouw is toegelaten op grond van een omgevingsplan. Bij het toelaten van een bodemgevoelig gebouw worden in het omgevingsplan regels opgenomen onder welke voorwaarden het bodemgevoelige gebouw mag worden gerealiseerd. Deze regels hebben onder andere betrekking op het uitvoeren van bodemonderzoek. De uitvoering van het bodemonderzoek vindt pas plaats in het kader van de bouwvergunning (het moment waarop de functie concreet gerealiseerd gaat worden).

Onderzoek

Het plangebied is gelegen in de uiterwaarden van de IJssel en voor het grootste deel agrarisch in gebruik. Omdat het plangebied in de uiterwaarden van de IJssel is gelegen, wordt deze beschouwd als waterbodem. Om uitspraak te kunnen doen over de bodemkwaliteit is een historisch bodemonderzoek uitgevoerd (Bijlage 7). Hierin is de geschiedenis van de planlocatie onderzocht om mogelijke bodemverontreinigingen te identificeren. Dit onderzoek omvat het verzamelen en analyseren van historische gegevens, zoals oude kaarten, luchtfoto's, archiefdocumenten en informatie over vroegere activiteiten op de locatie.

Bodemopbouw

In de huidige situatie bestaat de bodem uit zand en klei. Het plangebied bevindt zich op een kronkelwaard van de IJssel. De bodem bestaat van onder naar boven uit beddingzand overgaand naar gelaagde kronkelwaard(geul)afzettingen die naar boven minder zandig worden. De kleiige top van deze oeverafzettingen wordt in een groot deel van de boringen abrupt afgedekt door een zandig pakket. Dit zandige pakket is geïnterpreteerd als uiterwaarddek dat is gevormd na de bedijking van de IJssel in de late Middeleeuwen. In verschillende boringen zijn gelaagde en of humeuze geulafzettingen aangetroffen. Dit lijken kronkelwaardgeulen te betreffen. Het beddingzand, de kronkelwaard(geul)afzettingen en het uiterwaarddek zijn allen kalkrijk.

Bodemkwaliteit

Voor het plangebied is een waterbodemkwaliteitskaart (WBKK) opgesteld. Het doel van de WBKK is het verkrijgen van een actueel en dekkend beeld van de diffuse chemische waterbodemkwaliteit in het plangebied. Op basis van een waterbodemzoneringskaart, verwachte waterbodemkwaliteit en een later toegevoegd gebied zijn de volgende waterbodemkwaliteitszones onderscheiden (zie Figuur 4-1 en Figuur 4-2);

- PFAS (rooflaag; 0,0-0,5 m-wb);
- IJssel Oeverzone (rooflaag; 0,0-0,5 m-wb);
- IJssel Zone 2 (rooflaag; 0,0-0,5 m-wb);
- IJssel Zone 3 (rooflaag; 0,0-0,5 m-wb);
- IJssel Zone 4 (rooflaag; 0,0-0,5 m-wb);
- PFAS (tussenlaag;0,5-1 m-wb);
- Ondergrond kleilaag (0,5-3 m-wb);
- Ondergrond zandlaag (0,5-3m-wb).

Op basis van de analyseresultaten (zie Bijlage 7) kan gesteld worden dat in de rooflaag (bovengrond) nabij de rivier (IJssel Oeverzone) hogere gehalten verontreinigde stoffen worden aangetroffen dan in de rooflaag iets verder van de rivier vandaan (IJssel Zone 2, 3 en 4). De rooflaag van de IJssel Oeverzone valt in de kwaliteitsklasse Matig verontreinigd. De rooflagen van IJssel Zone 2, 3, en 4 vallen veelal in de kwaliteitsklasse Algemeen Toepasbaar en Licht Verontreinigd, met plaatselijk uitschieters naar kwaliteitsklasse Matig Verontreinigd. Ook kan gesteld worden dat de gehalten in de diepte afnemen en dat de lagen vanaf 0,5 m-wb, te weten Ondergrond kleilaag en Ondergrond zandlaag, in het algemeen schoner zijn dan de rooflaag.

De toe te passen waterbodem dient minimaal dezelfde kwaliteit te hebben als de ontvangende waterbodem. Toepassen van waterbodem die schoner is, is ook toegestaan. Verder zijn er een aantal locaties en gebieden uitgesloten van de waterbodemkwaliteitskaart vanwege sterke verontreinigingen. Deze zijn grijs gekleurd in Figuur 4-1 en Figuur 4-2. Uitgesloten locaties zullen conform vervolgonderzoek eventueel gesaneerd moeten worden.

Conclusie

Voor de realisatie van onderhavig plan wordt verontreinigde grond uit het gebied ontgraven en afgevoerd, waardoor wordt gezorgd voor een verbetering van de bodemkwaliteit in het plangebied.

Specifiek voor het plangebied is de omvang van de ontgronding 23 hectare groot. Hiervan wordt een deel binnen het gebied gebruikt voor de reconstructie van kades, dammen en (natuurvriendelijke) oevers.

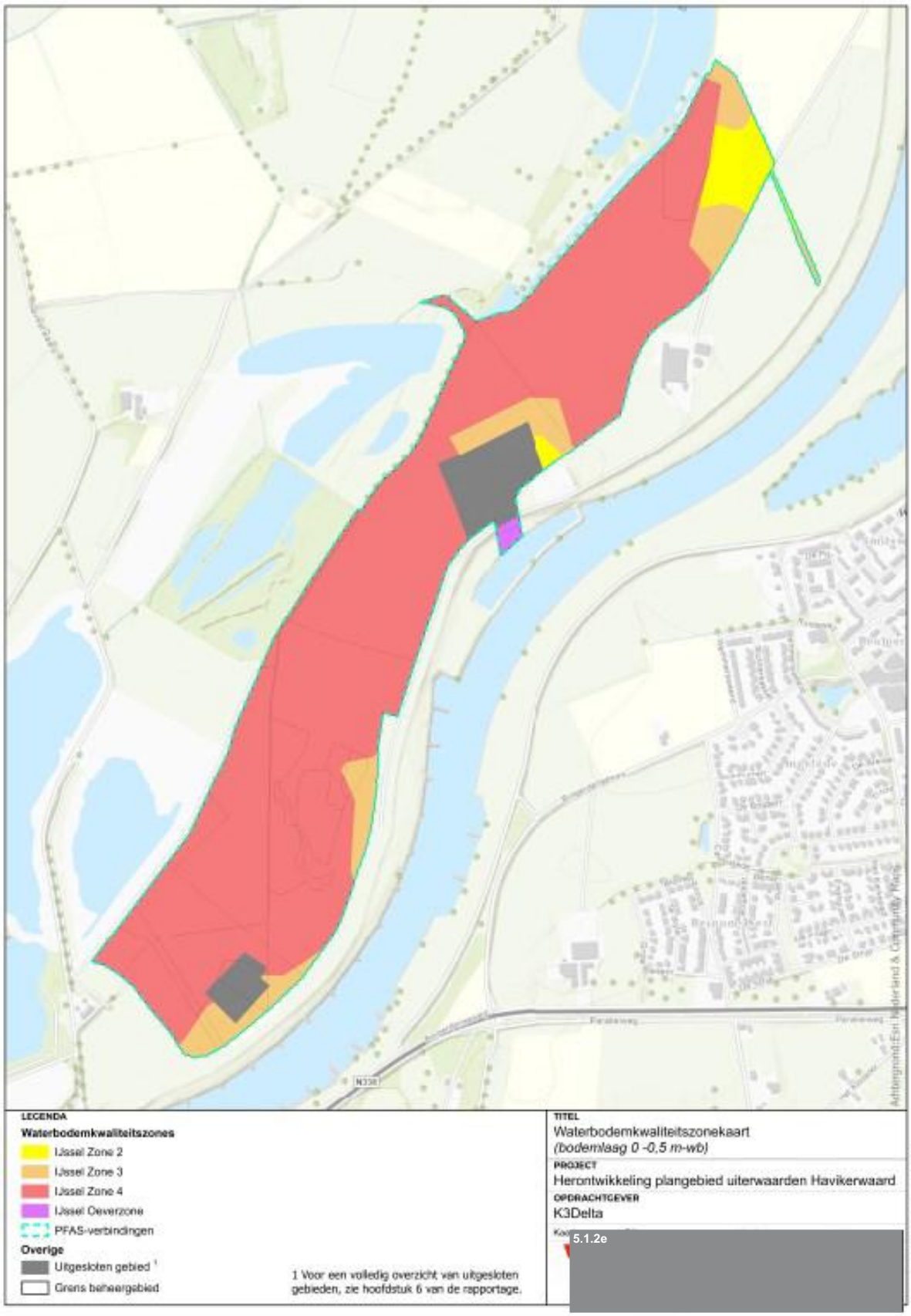

Figuur 4-1: *Waterbodemkwaliteitszonekaart (bodemlaag 0,0-0,5m-wb).*

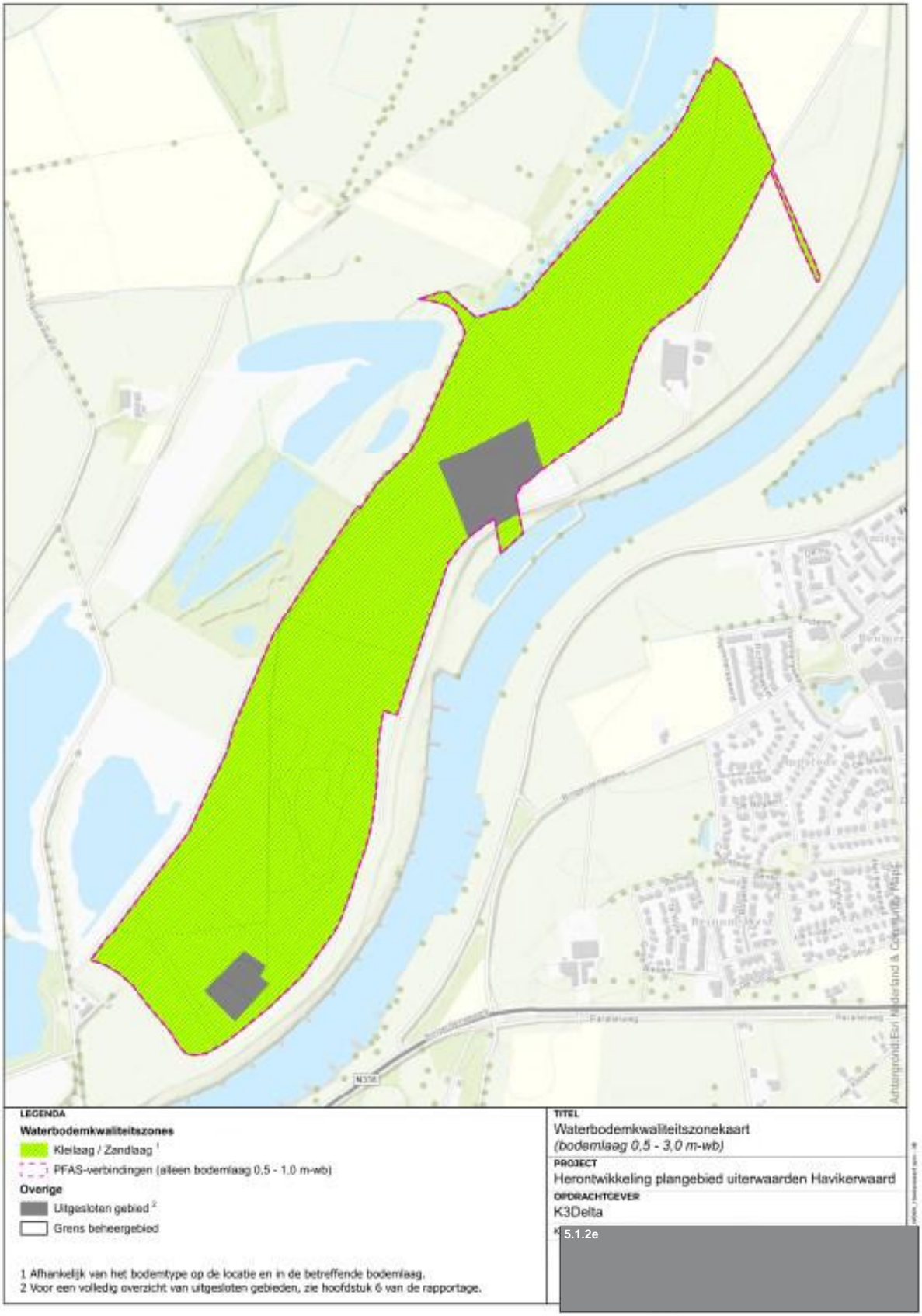

Figuur 4-2: *Waterbodemkwaliteitszonekaart (bodemlaag 0,5-3,0 m-wb).*

4.4 Water (waterveiligheid, rivierkunde en geohydrologie)

4.4.1. Waterveiligheid

Wet- en regelgeving

In paragraaf 5.1.3. van het Bkl staat dat het bij een projectbesluit verplicht is om de waterbelangen mee te wegen. Dat geldt voor alle waterbelangen, waaronder ook die van grondwater. Het begrip 'weging van het waterbelang' heeft het voormalige begrip 'watertoets' vervangen.

Voor de 'weging van het waterbelang' dienen de effecten van nieuwe ontwikkelingen op de waterhuishouding inzichtelijk te worden gemaakt. In deze paragraaf is het effect op de waterveiligheid als gevolg van de uitvoering van de wijziging en uitbreiding van Gebiedsontwikkeling Havikerwaard-Zuid opgenomen. Het relevante waterbeleid is beschreven in hoofdstuk 3 en wordt daarom hieronder niet herhaald.

Onderzoek

In of nabij het plangebied ligt geen primaire waterkering maar wel een secundaire waterkering. Het plangebied grenst in het zuiden, oosten en westen wel aan een zomerkade (zie Figuur 5 17). Deze kade zorgt er mede voor dat de uiterwaard pas bij hogere waterstanden gaat meestromen en dat bij lagere waterstanden de rivier binnen het stroomprofiel blijft. Net als primaire en regionale waterkeringen heeft een zomerkade een middels de legger en waterschapsverordening beschermde kernzone en beschermingszone waar beperkingen gelden om de functionaliteit van de kade te waarborgen. Om de effecten van de werkzaamheden op de robuustheid en functionaliteit van de zomerkade en de oeverstabiliteit te onderzoeken is er een geotechnisch onderzoek uitgevoerd (27 november 2024, Bijlage 8). De gebiedsontwikkeling mag namelijk niet leiden tot een verhoogde opgave voor hoogwaterveiligheid. Onderstaand wordt ingegaan op de resultaten van dit onderzoek:

- *Oeverstabiliteit:* Om het effect op de oeverstabiliteit te bepalen wordt ingegaan op macrostabiliteit, verwekingsvloeiing en bresvloeiing tijdens uitvoering. Voor de beoordeling van het effect van het plangebied op de macrostabiliteit van de oever is gebruik gemaakt van een eenvoudige toets op taludafschuiving (CUR 113[7]) en een benadering van de statische stabiliteit. De statische afschuivingen zijn zodanig beperkt dat deze op basis van de eenvoudige toets zullen voldoen aan de CUR 113 stabiliteitseis. Voor het aspect verwekingsvloeiing is gekeken naar verwekingsgevoelige lagen. Ter plaatse van het huidige wingebied is een verwekingsgevoelige laag op een diepte van ca. NAP -33 m gevonden. Verder zijn er geen verwekingsgevoelige lagen aangetroffen. De aanwezigheid van verwekingsgevoelige lagen zijn getoetst aan de voorwaarden uit CUR 113. Uit de analyse komt voort dat er wordt voldaan aan de eenvoudige toets op verwekingsvloeiing. De nieuwe situatie zal dus minimaal effect hebben op de zettingsgevoeligheid van de dijk. Voor het bepalen van een stabiel brestalud moet conform CUR 113 voldaan worden aan vier eisen voor eenvoudige beoordeling. Dat houdt in dat alle taluds die flauwer zijn dan het vergunningstalud voldoen aan de eenvoudige toets op bresvloeiing. Dit geldt voor alle beschouwde dwarsdoorsnedes. Andere dwarsdoorsnedes zijn flauwer dan de beschouwde dwarsdoorsnedes en zijn dus niet maatgevend. Hiermee voldoet het ontwerptalud aan de eenvoudige toets op bresvloeiing. Een beheerst bresproces is qua grondgesteldheid dus mogelijk en realiseerbaar.
- *Robuustheid en functionaliteit zomerkade:* Om het effect van het plangebied op de stabiliteit van de zomerkade te bepalen is er ingegaan op macrostabiliteit en piping. Het geotechnisch onderzoek (Bijlage 8) wijst uit dat de realisatie van het ontwerp geen invloed heeft op de statische stabiliteit van het binnenwaartse talud van de zomerkade. De

[7] CROW, "CUR 113 Oeverstabiliteit bij zandwinputten", 2010.

statische stabiliteit van de zomerkade kan wel worden beïnvloed na het ontstaan van een ongecontroleerde bres die reikt tot de teen van de zomerkade. Echter is reeds geconcludeerd dat de kans dat een vloeiing plaatsvindt die reikt tot aan de grens van de beschermingszone van de zomerkade voldoet aan de gestelde eisen. Op basis hiervan kan geconcludeerd worden dat de realisatie van het ontwerp geen noemenswaardig risico oplevert voor de statische stabiliteit van de zomerkade. De eenvoudige beoordeling op piping conform CUR113 toont aan dat het ontwerp niet kan worden goedgekeurd op het faalmechanisme piping. Er is daarom een gedetailleerde beoordeling uitgevoerd met de Sellmeijer methode en voor een realistische waterhoogte in de zandwinput is gekeken naar eerdere evenementen. Conservatief is een waterhoogte van NAP +8,50m aangehouden waardoor het verval over de waterkering 2,10m is. Hierbij wordt aangetekend dat dit een conservatieve aanname is, aangezien de maximale waterstand in de periode van de uitgevoerde metingen slechts NAP +9,93 m was. Bij de maximale waterstand van NAP +10,60m zal de waterstand in de zandwinput dus nog hoger zijn, wat een lager verval betekent. Daarnaast is de verwachting dat door het uitbreiden van de zandwinput de respons van de waterstand in de zandwinput op de waterstand in de IJssel groter zal zijn, wat het aanwezig verval verder zal verminderen. Op basis van de gedetailleerde berekening kan geconcludeerd worden dat er wordt voldaan aan de veiligheidseis voor piping.

Conclusie

Vanuit het aspect waterveiligheid is er sprake van een evenwichtige toedeling van functies op locaties.

4.4.2. Rivierkunde

Wet- en regelgeving

In paragraaf 5.1.3. van het Bkl staat dat het bij een projectbesluit verplicht is om de waterbelangen mee te wegen. Dat geldt voor alle waterbelangen, waaronder ook die van grondwater. Het begrip ‘weging van het waterbelang’ heeft het voormalige begrip ‘watertoets’ vervangen.

Voor de ‘weging van het waterbelang’ dienen de effecten van nieuwe ontwikkelingen op de waterhuishouding inzichtelijk te worden gemaakt. In deze paragraaf zijn de rivierkundige effecten als gevolg van de uitvoering van de wijziging en uitbreiding van gebiedsontwikkeling Havikerwaard-Zuid (onderhavige deeluitwerking) opgenomen. Het relevante waterbeleid is beschreven in hoofdstuk 3 en wordt daarom hieronder niet herhaald.

Onderzoek

De effecten op rivierkunde worden getoetst aan de hand van een deelmodel van het Rivierkundig Beoordelingskader 7.0 (zie Bijlage 9). Op basis van het deelmodel zijn de effecten van het project op de waterstanden, dwarsstroming, ijsgang en morfologie beschouwd.

Onderstaand wordt ingegaan op de effecten van het project op de verschillende rivierkundige toetsingsaspecten:

- Waterstanden: voor de variant Deeluitwerking geldt dat er sprake is van een kleine opstuwingspiek (minder dan 1 mm) net voorbij rbkm 900 en een beperkte waterstandsdaling net voor rkm 900. De waterstandsverhoging is beperkt (minder dan 1 mm) en wordt gecompenseerd door een waterstandsverlaging waardoor het geheel aan maatregelen meer ruimte oplevert. Er is daarmee geen sprake van significant (negatieve) effecten op het aspect waterstanden.
- Dwarsstroming: het rivierkundig onderzoek toont aan dat er effecten zijn op dwarsstroming. Ook in de referentiesituatie is er dwarsstroming. De absolute waardes die veroorzaakt worden door de variant zijn minder dan 0,1 m/s. De absolute waardes die erbij

horen zijn minder dan 0,1 m/s, waardoor effecten van het project op de dwarsstroming kan worden uitgesloten.
- IJsgang: het project bevat geen aanpassingen aan het winterbed van de rivier, waardoor er geen verandering zal optreden in de ijsafvoer. De wijziging en uitbreiding van de gebiedsontwikkeling zal geen effect hebben op de ijsgang in de IJssel.
- Morfologie: veranderingen in de morfologie, als het gevolg van de gebiedsontwikkeling, kunnen invloed hebben op waterstanden, stromingspatronen en sedimenttransport. Er is daarom, middels een analyse van de debietlijnen, onderzocht wat de impact van het project op de morfologie van de IJssel is. Uit de debietlijnen analyse blijkt dat er in het bovenstroomse deel meer water stroomt in de IJssel, wat tot lichte erosie van het zomerbed ten opzichte van de referentiesituatie zal leiden. Benedenstrooms zijn de verschillen groter wat zal leiden tot erosie van het zomerbed. Echter is in beide gevallen de verwachting dat de omvang van de erosie dermate gering zal zijn waardoor effecten van het project op de morfologie uitgesloten kunnen worden.

Conclusie

Vanuit het aspect rivierkunde is er sprake van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties.

4.4.3. Geohydrologie

Wet- en regelgeving

In paragraaf 5.1.3. van het Bkl staat dat het bij een projectbesluit verplicht is om de waterbelangen mee te wegen. Dat geldt voor alle waterbelangen, waaronder ook die van grondwater. Het begrip ‘weging van het waterbelang’ heeft het voormalige begrip ‘watertoets’ vervangen.

Voor de ‘weging van het waterbelang’ dienen de effecten van nieuwe ontwikkelingen op de waterhuishouding inzichtelijk te worden gemaakt. In deze paragraaf zijn de geohydrologische effecten, inclusief effecten op het grondwatersysteem, als gevolg van de uitvoering van de wijziging en uitbreiding van gebiedsontwikkeling Havikerwaard-Zuid opgenomen. Het relevante waterbeleid is beschreven in hoofdstuk 3 en wordt daarom hieronder niet herhaald.

Onderzoek

Uit het geohydrologisch onderzoek (Bijlage 10) blijkt dat bij gemiddelde situaties de ingrepen leiden tot (beperkt) verhoogde grondwaterstanden rondom de plassen, vooral tussen de IJssel en de ontgraving/herinrichting. In de zomermaanden stijgt de gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG) aan de zuidzijde van de plassen. Bij laagwater daalt de grondwaterstand aan de noordzijde, terwijl deze aan de zuidzijde stijgt door het hoger gelegen plaspeil. Bij hoogwater zijn de effecten beperkt, met verhogingen van circa 0,24 m tot maximaal 225 m van de ontgravingen. Bij laagwater dalen de grondwaterstanden en stijghoogten aan de noordwestzijde, terwijl ze aan de zuidoostzijde richting de IJssel toenemen met circa 0,24 m. De effecten op het regionale (grond)watersysteem zijn niet significant.

Dit geldt ook voor de effecten op omliggende gebruiksfuncties (bebouwing, infrastructuur, landbouw, natuur, waterkeringen en archeologische waarden). De ingrepen hebben ook geen invloed op de drinkwaterwinning of het drinkwaterbeschermingsgebied. Voor het effect op kwel en wegzijging geldt dat de invloed van de ingrepen op kwel en wegzijging gering zijn en zich beperken tot de IJssel.

Conclusie

Vanuit het aspect geohydrologie is er sprake van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties.

4.5 Archeologie, cultuurhistorie en landschap

4.5.1 Cultuurhistorie en erfgoed

Wet- en regelgeving

Het archeologisch erfgoed wordt binnen Nederland als zeer waardevol beschouwd: Archeologisch erfgoed betreft een onvervangbaar onderdeel van ons cultureel erfgoed. Zo zijn er in het Bkl ten aanzien van de bescherming van het behoud van het cultureel erfgoed een aantal beginselen geformuleerd (art. 5.130 Bkl). Deze beginselen richten zich op de omgang met monumenten die op grond van het omgevingsplan zijn beschermd, archeologische monumenten, rijksmonumenten, beschermde stads- en dorpsgezichten en beschermde cultuurlandschappen.

Het archeologisch beleid van de gemeente Rheden voor toepassing van de Wet op de archeologische monumentenzorg (WAMZ) was vastgesteld in het bestemmingsplan. Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. De gemeente Rheden beschikt nog niet over een definitief omgevingsplan zoals voorzien in de Omgevingswet. Tot die tijd worden alle bestemmingsplannen samengebracht in een tijdelijk omgevingsplan (omgevingsplan-van-rechtswege). Het omgevingsplan is gebaseerd op de gemeentelijke archeologische verwachtingskaart[8]. Volgens het vigerende omgevingsplan geldt voor het grootste deel van het plangebied de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 2' waarvoor geldt dat bij bodemingrepen groter dan 250 m^2 en dieper dan 30 cm -mv een archeologisch onderzoek dient te worden uitgevoerd. Binnen het plangebied is op enkele plekke sprake van dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 1' en 'Waarde - Archeologie 3', waarvoor respectievelijk geldt dat bij bodemingrepen groter dan 100 m^2 en 2500 m^2 en dieper dan 30 cm -mv een archeologisch onderzoek dient te worden uitgevoerd[9].

Onderzoek

Aangezien het project de eerdergenoemde drempelwaarden overschrijdt, heeft BAAC (2024, Bijlage 11) een archeologisch bureau- en verkennend booronderzoek uitgevoerd. Ter plekke van het plangebied zijn geen elementen met cultuurhistorische waarden gevonden. De boerderijen en pollen met mogelijke historische waarden bevinden zich allemaal ten noorden van het plangebied. Verder heeft verkennend booronderzoek aangetoond dat er in de oeverafzettingen geen potentieel kansrijke archeologische niveaus waargenomen zijn, met uitzondering van twee historische huisplaatsen (zie Figuur 4-3). Het projectgebied reikt echter niet tot aan deze huisplaatsen.

Conclusie

Vanuit de aspecten cultuurhistorie en archeologie is sprake van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties.

[8] 5.1.2e, "Actualisatie archeologische waarden – en verwachtingkaart gemeente Rheden," RAAP-rapport 2534, 2012.
[9] Gemeente Rheden, "Parapluplan Archeologie Rheden 2013 en aanpassing regeling Buitenplaatsen," 2013.

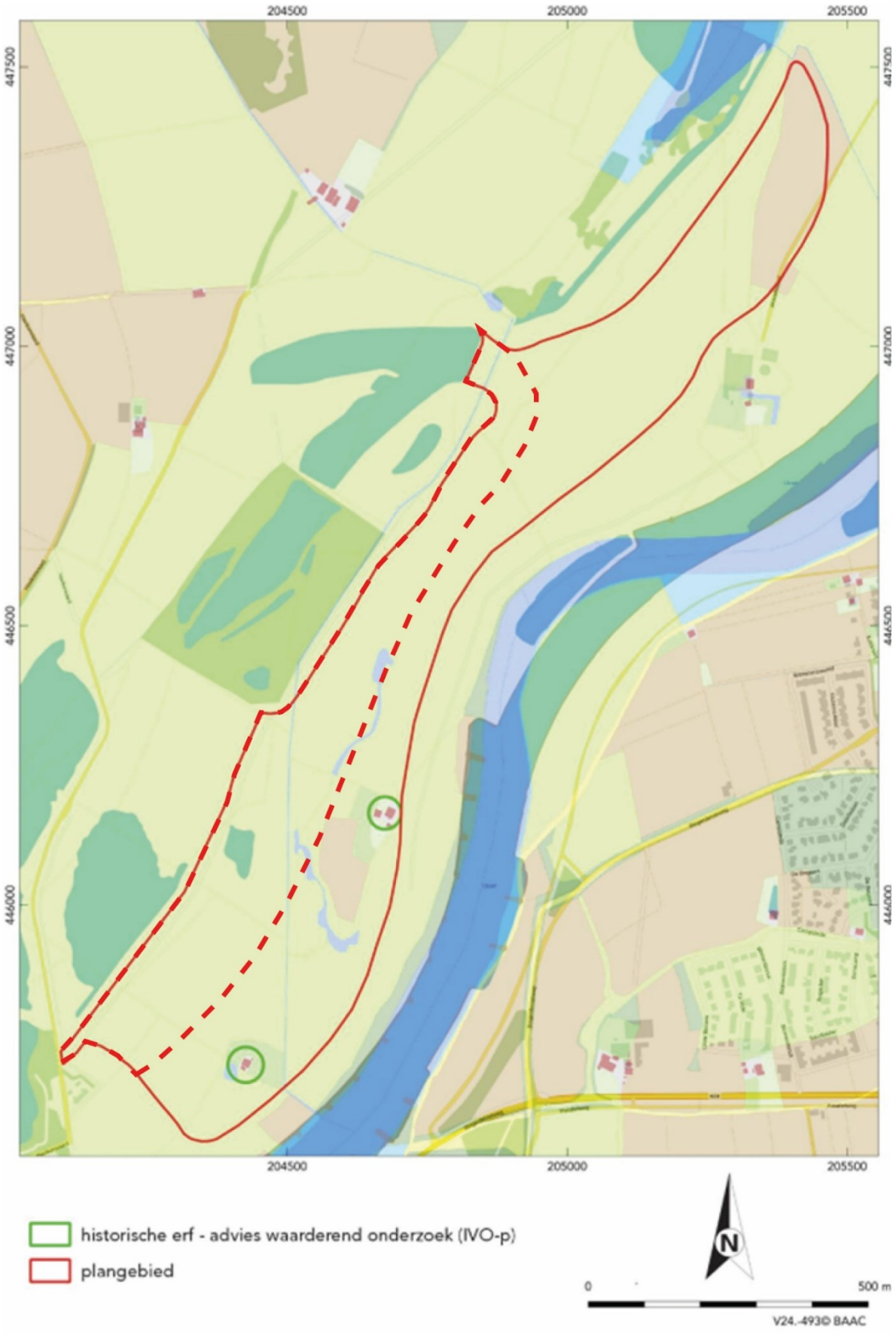

Figuur 4-3 Advieskaart op een uitsnede van de kadastrale minuutkaart (Bron: BAAC). Het uitbreidingsgebied, zoals met deze deeluitwerking beoogd (aangegeven met rode stippellijn), is kleiner dan hetgeen archeologisch is onderzocht.

.

4.6 Landschap en ruimtelijke kwaliteit

Wet- en regelgeving

Bij het beschermen van cultureel erfgoed in het omgevingsplan moet rekening worden gehouden met het behoud van cultureel erfgoed en werelderfgoed. Cultuurhistorische waarden vertellen iets over de ontstaansgeschiedenis van het Nederlandse cultuurlandschap. Vaak is er een sterke relatie tussen aardkundige en cultuurhistorische aspecten. Het landschap is een belangrijke drager van de cultuurhistorie. Aan veel landschapselementen (essen, reliëf, houtwallen, bosjes), de verkaveling en de wegen- en waterlopenstructuur is de ontstaans- en ontginningsgeschiedenis nog af te lezen. Provinciale instructieregels over onder andere Nationaal landschap en Gelderse streek IJsselvallei zijn in het paragraaf 4.3 Provinciaal beleid beschreven.

Onderzoek

In het plangebied is gekeken naar de effecten van het project op de landschapsstructuur, ruimtelijk-visuele kenmerken van het landschap en effecten op aardkundige vormen. De waarde van 'landschappelijke structuren' wordt vooral bepaald door het kenmerkende karakter, de gaafheid en de zeldzaamheid van het landschapstype (in dit geval het IJsseluiterwaardenlandschap). Het gaat hier vooral om de samenhang tussen waarneembare elementen en patronen en vorm en functie[10]. Dit zorgt ervoor dat het landschap kan worden begrepen en als logisch kan worden ervaren.

Door de gebiedsontwikkeling veranderen perceelsgrenzen in het zuidelijk deel van het plangebied en er ontstaat een relatief groot wateroppervlak. Dit gaat echter vooral 'ten kosten' van grote graslanden en akkers die qua schaal maar beperkt aansluiten bij de rest van de Havikerwaard. Bovendien sluit de noordoostelijke oeverzone met de inrichting als moeras en hooiland juist aan bij het gebied lands de Lamme IJssel, het open uiterwaardenlandschap van de IJssel en het coulisselandschap in het noordelijke deel van de Havikerwaard. Daarnaast kent deze gebiedsontwikkeling een relatief smalle (ondiepe) geul met flauwe oevers. Tussen de geul en de plas blijft een relatief brede strook beschikbaar als agrarisch gebied. Conclusie is dan ook dat negatieve effecten van de gebiedsontwikkeling op de landschapsstructuur in het plangebied kunnen worden uitgesloten.

De ruimtelijk visuele kenmerken van het landschap worden getypeerd door de samenhang tussen kenmerken als openheid of beslotenheid en zichtrelaties. Met de voorgenomen ontwikkeling veranderen de ruimtelijk visuele kenmerken van het landschap. In de referentiesituatie heeft het plangebied een open karakter wat vergezichten oplevert richting de Veluwe en Doesburg. Na de herinrichting zal het open karakter en gevoel van weidsheid behouden blijven. Met name vanaf de noordzijde van het plangebied blijven zichtlijnen op de kerk van Doesburg en de Veluwe behouden. Daarnaast blijft een relatief brede strook lands de IJssel behouden als landbouwgrond. Hierdoor ontstaat een evenwichtige verhouding tussen zandwinning, natuurontwikkeling en een 'groene zone' met kleinschalige landschapselementen die aansluiten bij het karakter van de rest van de Havikerwaard. Negatieve effecten van het project op de ruimtelijk visuele kenmerken van het landschap kunnen daarom worden uitgesloten.

Naast de structuur en de ruimtelijk visuele kenmerken, wordt de waarde van een landschap bepaald door de mate waarin vormen van het natuurlijk systeem samenhangen, kenmerkend en zichtbaar zijn en inzicht geven over de vroegere omstandigheden. Bijzondere en unieke aardkundige waarden in de provincie Gelderland zijn aangemerkt als aardkundig waardevolle

[10] 5.1.2e, „De waarde van landschap (https://www.toets-online.nl/artikelen/de-waarde-van-landschap)," *Toets-online,* pp. 25-29, 01 11 2011.

gebieden. De Havikerwaard is bestempeld als een gebied van provinciaal belang vanwege haar geomorfologie. De systemen van richels en droge geulen, oude beddingen en komgebied worden door de provincie als aardkundig waardevol beschouwd. Het overgrote deel van het plangebied is echter in het verleden afgegraven of afgeticheld en geëgaliseerd ten behoeve van de baksteenindustrie. Het project wordt dus gerealiseerd in een gebied dat in het verleden al is afgegraven en geëgaliseerd, waardoor negatieve effecten op aardkundige vormen kunnen worden uitgesloten.

Conclusie

Vanuit het aspect landschap en ruimtelijke kwaliteit is er sprake van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties.

4.7 Gezondheid

Conform artikel 1.3 sub a Omgevingswet is het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit een belangrijk maatschappelijk doel van de Omgevingswet. De aspecten veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit hangen nauw met elkaar samen. Gelet op de centrale rol van het gezondheidsaspect binnen de Omgevingswet dient dit aspect breed te worden gemotiveerd. In dit hoofdstuk worden milieuaspecten geluid, trillingen, luchtkwaliteit, externe veiligheid en activiteiten en milieuzonering getoetst.

4.7.1 Geluid

Wet- en regelgeving

Ze maken geluid of worden eraan blootgesteld. Daarom zijn er regels opgenomen met betrekking tot het beheersen van geluid. Dit gaat over geluidsuitstraling van wegen, spoorwegen, industrieterreinen en de bescherming van geluidgevoelige gebouwen en andere gebouwen en plekken. In de bruidsschat van de Omgevingswet zijn direct werkende regels opgenomen. Dit zijn regels voor het bepalen en beoordelen van geluid door een toegelaten activiteit.

In de bruidsschat is het onderdeel geluid geregeld in paragraaf 22.3.4. Daarin staan regels over geluid door een activiteit op of in een geluidgevoelig gebouw die op een locatie is toegelaten op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een omgevingsplanactiviteit. In de Bruidsschat zijn waarden bepaald (zie artikel 22.57 Bruidsschat waar waarden gelden).

Daarbij is onderscheid gemaakt in geluid door de volgende activiteiten:

- Activiteiten anders dan door windturbines en windparken en civiele buitenschietbanen, militaire buitenschietbanen en militaire springterreinen (par. 22.3.4.2 BS);
- Geluid door windturbines en windparken (par. 22.3.4.3 BS);
- Geluid door civiele buitenschietbanen, militaire buitenschietbanen en militaire springterreinen (par. 22.3.4.4 BS).
-

De instructieregels uit afdeling 3.5 (Bkl) zijn van toepassing op de beheersing van geluid door een weg, spoorweg of industrieterrein (artikel 3.18 lid 1 Bkl). De wetgever maakt onderscheid tussen geluidbronnen met een geluidproductieplafond als omgevingswaarde (gpp) en bronnen met een basisgeluidemissie (bge). Geluid afkomstig van wegen, spoorwegen en industrieterreinen heeft invloed op de omgeving. Het bevoegd gezag beoordeelt geluid van deze bronnen bij geluidgevoelige gebouwen (artikel 3.20 Bkl).

Onderzoek

Voor de gebiedsontwikkeling Havikerwaard-Zuid is in het verleden al een vergunning afgegeven voor de winning van bouwgrondstoffen en bijbehorende herinrichting van het gebied. Daarnaast is in het verleden een vergunning afgegeven voor de inrichting Havikerwaard 8A. Dit betreft een

inrichting voor zand- en grindclassificering en de productie van betonwaren inclusief een laad- en loswal. In het project wordt daarom beschouwd als een uitbreiding/wijziging van reeds verleende vergunningen (zie akoestisch onderzoek, Bijlage 12).

De geluidbelastingen van de uitbreiding worden bepaald op solitair gelegen woningen en de eerstelijns bebouwing. De geluidbelasting wordt berekend op diverse geluidgevoelige bestemmingen. Het betreft uitsluitend woningen. In de huidige situatie zijn er geen woningen die de streefwaarde van 60 dB overschrijden. In het Omgevingsplan van de gemeente Rheden (in werking vanaf 13-06-2024), Zevenaar (in werking vanaf 01-01-2024) en Doesburg (in werking vanaf 10-07-2024) zijn waarden opgenomen voor geluid door een activiteit op een geluidgevoelig gebouw (tabel 22.3.1 uit het Omgevingsplan) met het oog op het voorkomen of het beperken van geluidhinder.

Er wordt uitgegaan van de akoestisch maatgevende situatie. Dit is de situatie waarbij de werkzaamheden worden uitgevoerd op de kortst mogelijke afstand tot geluidgevoelige bestemmingen (in dit geval woningen) en al het materieel in elkaars nabijheid actief is. Deze situatie zal ergens in de ontgravings-/herinrichtingsperiode van 2,6 jaar gedurende een periode van enkele weken voorkomen. Daarna is de afstand tot de woningen groter en neemt de geluidsbelasting langzaam af. Het herinrichten van het gebied wordt niet meer beschouwd als een milieubelastende activiteit.

Uit de resultaten van de berekeningen is gebleken dat er (zeer tijdelijk) overschrijdingen optreden van de geluidbelasting als gevolg van de natuurgerichte kleiwinning. Bij omliggende woningen aan de Havikerwaard, ten zuiden van het plangebied, is een geluidreductie van 0-7 dB noodzakelijk. De geluidreductie kan gerealiseerd worden door:

- Het toepassen van een tijdelijke grondwal op de grens van het ontgravingsgebied voor de werkzaamheden in de dagperiode, én;
- De nachtwerkzaamheden op een afstand van circa 250 meter t.o.v. de woningen (aan de Havikerwaard 37-41) te voorkomen.

Daarnaast acht K3Delta het mogelijk om stillere machines in te zetten tijdens de werkzaamheden. Om te kunnen voldoen aan de grenswaarde van 50 dB(A) in de dagperiode en 40 dB(A) in de nachtperiode mogen de machines, wanneer alle machines op korte afstand van elkaar werkzaam zijn, maximaal de volgende equivalente bronvermogens hebben:

- Shovel 99 dB(A);
- Graafmachine 101 dB(A);
- Vrachtwagen 97 dB(A) (rijden), 95 dB(A) (stationair).

Ten aanzien van de overschrijdingen van de grenswaarde voor het maximaal geluidniveau in de nachtperiode, is tevens een geluidreductie van 4 dB noodzakelijk. Deze geluidreductie kan gerealiseerd worden door het werken op grotere afstand van de woning aan de Havikerwaard 41. Tevens kan gedacht worden aan een bronmaatregel waarbij de klep van de vrachtwagen wordt voorzien van rubber waardoor de klap wordt opgevangen. De reductie van een dergelijke maatregelen kan worden gesteld op circa 8-10 dB waarmee wordt voldaan aan de grenswaarden voor het maximaal geluidniveau in de nachtperiode.

Conclusie

Vanuit het aspect geluid is er sprake van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. Wel moeten de voorgestelde geluidsreducerende maatregelen in acht worden genomen.

4.7.2 Trillingen

Wet- en regelgeving

De beoordeling van het aspect trillingen vindt zijn grondslag in artikel 4.2 van de Omgevingswet. Trillingshinder kan op twee manieren optreden. Ten eerste kan er sprake zijn van de toevoeging van een milieubelastende activiteit met een trillingsemissie. In artikel 22.88 van de bruidsschat, die onderdeel uitmaakt van het tijdelijke omgevingsplan, zijn maximale waarden voor continue trillingen en voor herhaald voorkomende trillingen opgenomen.

Ten tweede kan er sprake zijn van de toevoeging van een trillinggevoelig gebouw. De Omgevingswet beschermt trillinggevoelige gebouwen tegen trillingen van activiteiten. In het Bkl staan hiervoor instructieregels. Voor de activiteiten wonen, wegen, vaarwegen en spoorwegen zijn er geen instructieregels voor trillingen. De gemeente kan hier eigen regels voor opstellen. Om de mogelijke trillingshinder in kaart te brengen kan de SBR-richtlijn worden gebruikt, de Beleidsregel Trillingshinder Spoor en de Handreiking Nieuwbouw en Spoortrillingen. De gebruikelijke gehanteerde afstand waarbinnen trillingshinder als gevolg van een spoorweg wordt getoetst is een zone tot 100 meter van het spoor. Indien de afstand tot het spoor meer dan 100 meter en minder dan 250 meter bedraagt, kan een quickscan trillinghinder raadzaam zijn indien bestaande klachten, de bodemopbouw en/of het treinbeeld hiertoe aanleiding geven.

Onderzoek

In de huidige situatie zijn er geen gebouwen in de omgeving van het plangebied waar hinder als gevolg van trilling of zetting bekend is. Bij de tijdelijke winning van bouwgrondstoffen en natuurlijke herinrichting zijn wel meerdere mogelijke trillingsbronnen aanwezig. Dit zijn de zandzuiger en bulldozers en dumpers/vrachtwagens. Aangezien het in dit geval om materieel gaat wat ook al wordt ingezet bij het operationele project en dit in de huidige situatie niet leidt tot trillingseffecten mag worden verwacht dat er geen relevant laagfrequent geluid of trillingen optreden als gevolge van de tijdelijke werkzaamheden. Bovendien vinden de werkzaamheden in het uitbreidingsgebied op grotere afstand van de woningen langs de weg Havikerwaard plaats dan in de huidige situatie. Uit het geohydrologisch onderzoek (Bijlage 10) blijkt verder dat er geen risico's zijn op (extra) zettingen als gevolg van de herinrichting.

Conclusie

Vanuit het aspect trillingen is er sprake van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties.

4.7.3 Luchtkwaliteit

Wet- en regelgeving

De voorziene (tijdelijke) werkzaamheden (klei- en zandwinning) worden gezien als een milieubelastende activiteit conform het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). In dit kader moet ook rekening worden gehouden met de omgevingswaarden zoals vastgesteld in het Bkl.

Het effect op de luchtkwaliteit van de inrichting is daarom getoetst aan de Omgevingswaarden voor de kwaliteit van de buitenlucht zoals opgenomen in paragraaf 2.2.1 van het Bkl In deze paragraaf zijn omgevingswaarden opgenomen voor zwaveldioxide, stikstof(di)oxiden, fijnstof, benzeen, lood, koolmonoxide en ozon. Ten opzichte van de grenswaarden in de Wet milieubeheer (geldend tot 31 december 2023) zijn de omgevingswaarden niet gewijzigd. Uit onderzoek en monitoring van de luchtkwaliteit is in het verleden gebleken dat de grenswaarden voor NO_2, PM_{10} en $PM_{2,5}$ het meest kritisch zijn in relatie tot het halen van grenswaarden in Nederland. De emissies van overige stoffen zijn dusdanig laag dat het in combinatie met de lage

achtergrondconcentraties in het gebied niet aannemelijk is dat deze leiden tot overschrijding van grenswaarden[11].

Niet in betekende mate

Op grond van artikel 5.53 Bkl dragen activiteiten niet in betekenende mate bij aan de luchtkwaliteit indien deze activiteiten leiden tot een verhoging van de kalenderjaargemiddelden concentratie in de buitenlucht van zowel NO_2 als PM_{10} van 1,2 µg/m^3 of minder. Toenames van verkeersintensiteiten als gevolg van deze activiteiten worden meegenomen bij het bepalen van de verhoging als gevolg van de activiteit. Indien sprake is van meerdere activiteiten, wordt de verhoging als gevolg van de activiteiten samen bepaald.

In artikel 5.54 Bkl is dit niet in betekenende mate bijdragen aan de luchtkwaliteit omgezet in specifieke activiteiten. De volgende activiteiten leiden tot een verhoging van de kalenderjaargemiddelden concentratie in de buitenlucht van 1,2 µg/m^3 of minder.

- Gebouwen met een kantoorfunctie en nevengebruiksfuncties daarvan: 100.000 m2 bruto vloeroppervlak bij 1 ontsluitingsweg, 200.000 m2 bruto vloeroppervlak bij 2 ontsluitingswegen en een gelijkmatige verkeersverdeling;
- Gebouwen met een woonfunctie en nevengebruiksfuncties daarvan: 1.500 woningen netto bij 1 ontsluitingsweg, 3.000 woningen bij 2 ontsluitingswegen;
- Gebouwen met een woonfunctie en gebouwen met een kantoorfunctie en nevengebruiksfuncties daarvan: 0,0008 x aantal woningen + 0,0000012 x bruto vloeroppervlakte kantoren en nevengebruiksfuncties <= 1,2 bij 1 ontsluitingsweg, een evenredig aantal woningen en een evenredig grote bruto vloeroppervlakte kantoren bij 2 ontsluitingswegen;
- Het telen van gewassen in kassen voor zover het gaat om niet verwarmde kassen of verwarmde kassen niet groter dan 2 ha;
- Het telen van gewassen in de open lucht en het behandelen van gewassen direct voor of na de teelt;
- Het telen van gewassen in een gebouw, ander dan een kas, voor zover het gaat om witloftrek of teelt van eetbare paddestoelen;
- Het exploiteren van een spoorwegemplacement voor zover het gaat om het beging van een activiteit of het wijzigen die leidt tot een toename van het aantal dieseltractie-uren van ten hoogste 7.500 per jaar.

Conclusie

Aangezien de voorziene werkzaamheden niet tot een van deze activiteiten behoort kan alleen door middel van een onderzoek luchtkwaliteit aangetoond worden dat de werkzaamheden niet in betekenende mate bijdragen aan de luchtkwaliteit. Het uitgevoerde onderzoek is opgenomen in bijlage 13.

De concentraties NO2, PM10 en PM2,5 zijn in het kader van het opgestelde MER voor de meest relevante toetspunten berekend. Voor NO2 geldt een omgevingswaarde van 40 µg/m3 en zijn maximaal 18 overschrijdingsuren toegestaan. De hoogst berekende concentratie NO2 bedraagt 10,93 µg/m3 en de deelbijdrage van de bronnen aan de totale concentratie bedraagt en hoogste 0,14 µg/m3. Er wordt dus ruim voldaan aan de omgevingswaarde en de bijdrage van het project is lager dan de 3% grens van 1,2 µg/m3.

[11] Bronnen: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), Grootschalige concentratie- en depositiekaarten Nederland, rapportage 2015 en Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), Monitoringsrapportage NSL 2015, Stand van zaken Nationaal Samenwerkingsprogramma luchtkwaliteit, 2015.

Daarmee geldt voor het aspect luchtkwaliteit dat het project niet in betekenende mate bijdraagt aan de luchtkwaliteit ter plaatse en dat er dus sprake is van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties.

4.8 Duurzaamheid

Wet- en regelgeving

Conform artikel 1.3 sub a Omgevingswet is het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit een belangrijk maatschappelijk doel van de Omgevingswet. De aspecten veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit hangen nauw met elkaar samen. Gelet op de centrale rol van het gezondheidsaspect binnen de Omgevingswet dient dit aspect breed te worden gemotiveerd.

Onderzoek

Voor de vergunde en operationele Gebiedsontwikkeling Havikerwaard-Zuid heeft K3Delta in 2021 een drijvend zonnepanelenpark in gebruik genomen. Het zonnepark, gesitueerd nabij de noordoever, is ongeveer 2,2 hectare groot. Van de jaarlijkse energieopwekking van gemiddeld 2,5 miljoen kWh wordt ongeveer 40% rechtstreeks gebruikt in het eigen productieproces (zandzuiger, zandsortering en -classificering). Voor het resterende deel van de energiebehoefte voor dit proces wordt gebruik gemaakt van de aansluiting op het net. De stroom die niet in het productieproces wordt gebruikt, bijvoorbeeld ’s avonds en in het weekend, wordt teruggeleverd aan het net. Het zonnepanelenpark bestaat uit drijvende pontons met zonnepanelen, die met elkaar verbonden zijn en verankerd zijn in de (oevers van de) plas met klapankers. De verankering is bestand tegen wisselende waterstanden in het gebied. Doordat de zonnepanelen *bi-facial* (licht doorlatend) zijn, komt er zonlicht door de panelen op het water en wordt het wateroppervlak dus niet volledig afgedekt. In samenwerking met Deltares en Rijkswaterstaat wordt jaarlijks een ecologische monitoring uitgevoerd om te kijken wat de effecten op de onder- en bovenwaterecologie zijn. De uitvoering van het project is voor de winning van bouwgrondstoffen (met name industriezand) gestoeld op voortzetting van het bestaande productieproces. Deze voortzetting van activiteiten staat nieuwe initiatieven voor duurzame energieopwekking niet in de weg. Hoewel er momenteel geen concrete initiatieven zijn, wordt door K3Delta wel nagedacht over de mogelijkheden om energie middels batterijen op te slaan. Dit is nog niet zodanig concreet dat het als een onderdeel van het planvoornemen kan worden beschouwd. De overige milieueffecten (met name stikstofdepositie) geeft hiertoe ook geen aanleiding.

Conclusie

Vanuit het aspect duurzaamheid is er sprake van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties.

4.9 Verkeer en transport

Onderzoek

Bij de mogelijke effecten van de herinrichting op de verkeerssituatie in het plangebied is er zowel gekeken naar de situatie tijdens als na de realisatiefase van de herinrichting. In de nabijheid van het plangebied liggen de bedrijven IJsselbeton, Valewaard, stal Havikerwaard en bijbehorend opslagterrein die hun vergunningen hebben. Voor de referentiesituatie wordt ervan uitgegaan dat de activiteiten uit de huidige situatie worden gecontinueerd. In de huidige situatie rijdt vrijwel al het auto- en vrachtverkeer van en naar het plangebied via de weg Havikerwaard naar de A348 (afslag De Steeg), waar de routes vervolgen richting het zuidwesten (Arnhem) of het noordoosten (Zutphen, Apeldoorn, Doesburg). Er zijn geen doorstromingsproblemen op de route en de intensiteit van het verkeer in de Havikerwaard is er zeer laag (hoofdzakelijk lokaal

bestemmingsverkeer). Ook bij de kruisingen bij de op-/afritten van de A348 doen zich geen problemen voor.

De belangrijkste verkeersroutes van en naar het plangebied in de huidige situatie zijn weergegeven in onderstaande figuur. Het Figuur toont tevens de doorgaande recreatieve fietsroutes (o.a. Schoonoordpad) die binnen het invloedsgebied vallen. Deze routes, welke zijn bewegwijzerd verbinden de fietsknooppunten 80, 60, 15, 99 en 14 met elkaar.

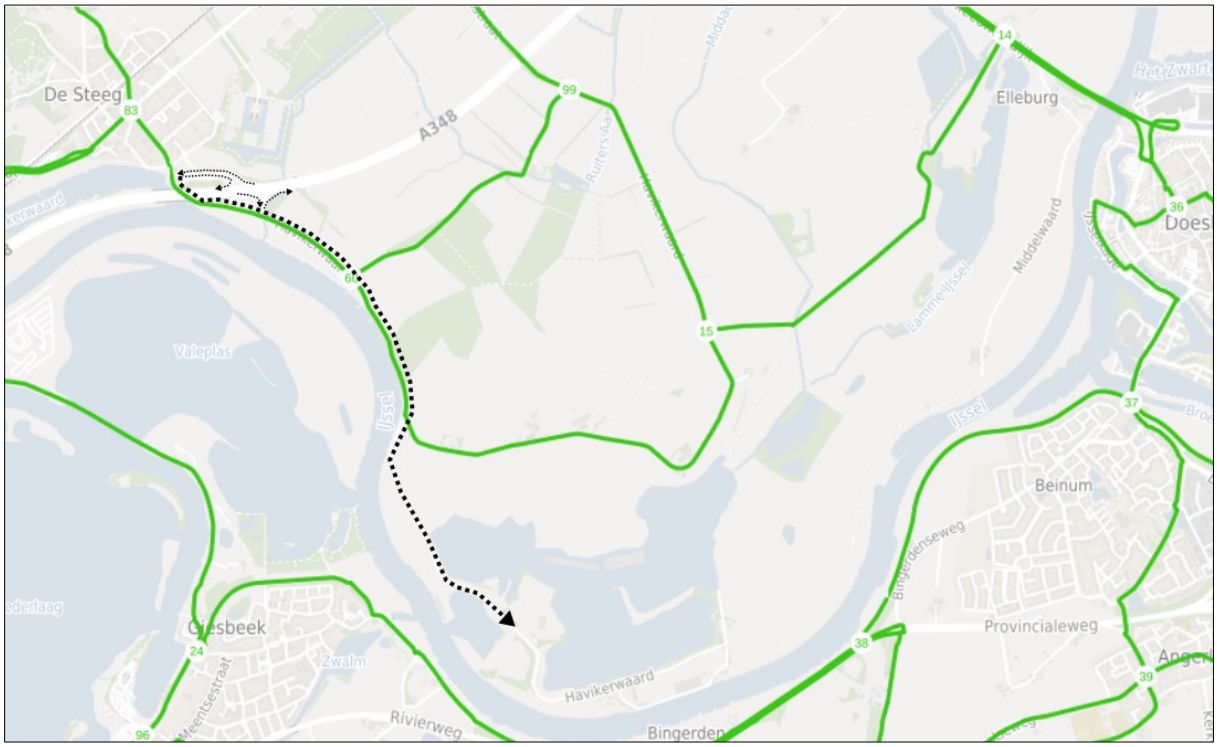

Figuur 4-4: *Belangrijkste verkeersroutes Havikerwaard*

K3Delta is in samenwerking met de gemeente Rheden en Landgoed Middachten bezig met de realisatie van een vrijliggend fietspad langs de Havikerwaardweg-Weerdsdijk, zodat gemotoriseerd verkeer - waaronder vrachtwagens en landbouwvoertuigen - en fietsers van elkaar gescheiden worden[12]. Het fietspad wordt aangelegd tussen afslag '3 De Steeg' van de A348 tot aan de afslag naar de Havikerwaardweg ter plaatse van nummer 45. Het fietspad is aan de binnendijkse zijde van de Havikerwaardweg-Weerdsdijk (tevens zomerkade) beoogd (bovenste deel van zwarte stippellijn op de kaart).

Verkeer tijdens de realisatie

De activiteiten tijdens de realisatie zullen niet tot een relevante toename van verkeer op de ontsluitingsweg(en) die van en naar de locatie leiden. Het materieel wordt incidenteel enkele keren per jaar aan- en afgevoerd en rijden doorgaans alleen tussen de werklocatie en de tijdelijke laadlocatie aan de oever van de IJssel. Dit betekent dat verder alleen personenauto's van medewerkers (maximaal 20 bewegingen per werkdag) van en naar de locatie rijden. Gezien het beperkt aantal bewegingen kan op voorhand uitgesloten worden dat dit leidt tot effecten op de verkeerssituatie.

Het zand gaat vanaf het bestaande bedrijventerrein weg met een verdeling van ongeveer 20% per as en 80% per schip. Dit zijn echter vergunde activiteiten. Klei verlaat via een tijdelijke

[12] Gemeente Rheden , „Gemeente Rheden-Verkeersbesluit-De Steeg-Havikerwaard-60 km/h zone," Rheden, 2018.

laadvoorziening op de oever van de IJssel per schip het gebied. Deze activiteit is passend binnen de reikwijdte van de bestaande onderzoeken, omdat binnen de deeluitwerking per jaar minder keramische klei wordt afgevoerd dan waar eerder vanuit is gegaan.

Verkeer na de realisatie

Na herinrichting van het gebied en afronding van de werkzaamheden verbetert de verkeerssituatie. Met name voor fietsers en wandelaars wordt het gebied beter en veiliger bereikbaar gemaakt. De belangrijkste bijdrage daarvoor wordt geleverd door de aanleg van een vrijliggend fietspad aanvullend op het fietspad tussen Havikerwaardweg-Weerdsdijk. Tussen het toekomstig fietspad Weertsdijk en het Schoonoordpad bevindt zich momenteel een druk, onoverzichtelijke landbouwweg. Functies als recreatie en landbouw maken gezamenlijk gebruik van deze verbindingsweg. Er worden geen voorzieningen gerealiseerd met een van betekenis zijnde verkeersaantrekkende werking voor motorvoertuigen.

Conclusie

Vanuit het aspect verkeer en parkeren is er sprake van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties.

4.10 Kabels en leidingen

Voor aanvang van de graafwerkzaamheden dient er een Kabels en Leidingen Informatie Centrum (KLIC)-melding gedaan te worden bij het Kadaster. Deze verplichting is vastgelegd in de Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten (WION). Na de melding ontvangt initiatiefnemer een overzicht van alle kabels en leidingen die zich in het plangebied bevinden. Dwars door het diepste deel van de bestaande en beoogde waterpartij (zandwinning) ligt het tracé van een recent verlegde waterleiding. K3Delta heeft dit tracé conform de van leidingbeheerder Vitens ontvangen data ingepast in het technisch ontwerp. Daarmee is in het ontwerp rekening gehouden met deze bestaande leiding.

4.11 Ontplofbare oorlogsresten

KWS OCE heeft een Onderzoek Conflictperiode opgesteld om vast te stellen of er in het plangebied sprake is van een aantoonbare kans op het aantreffen van ontplofbare oorlogsresten (OO) uit de Tweede Wereldoorlog. Daarbij heeft KWS tevens ook een advies opgesteld voor de eertijds beoogde grondwerkzaamheden in het plangebied. Deze studie is in Bijlage 14 opgenomen. Uit het onderzoek blijkt dat het noordoostelijke deel van het toenmalige plangebied aantoonbaar getroffen is door Geallieerde artilleriebeschietingen in april 1945. Om die reden is er voor een deel van het plangebied als verdacht gebied afgebakend waarin verschoten Geallieerde geschutsmunitie kan worden aangetroffen. Op locaties waar bodemroerende werkzaamheden in verdacht gebied zullen worden uitgevoerd, geldt het advies om eerst opsporingswerkzaamheden te laten verrichten in de niet-naoorlogs geroerde bodemlagen. Deze werkzaamheden hebben tot doel om ontplofbare oorlogsresten op te sporen en te verwijderen. Door opsporingswerkzaamheden uit te voeren, kan het risico op ongelukken of schade als gevolg van OO tot een minimum worden beperkt. De binnen de deeluitwerking beoogde werkzaamheden vinden plaats in onverdacht gebied en kunnen regulier (dus zonder verdere opsporing) worden uitgevoerd.

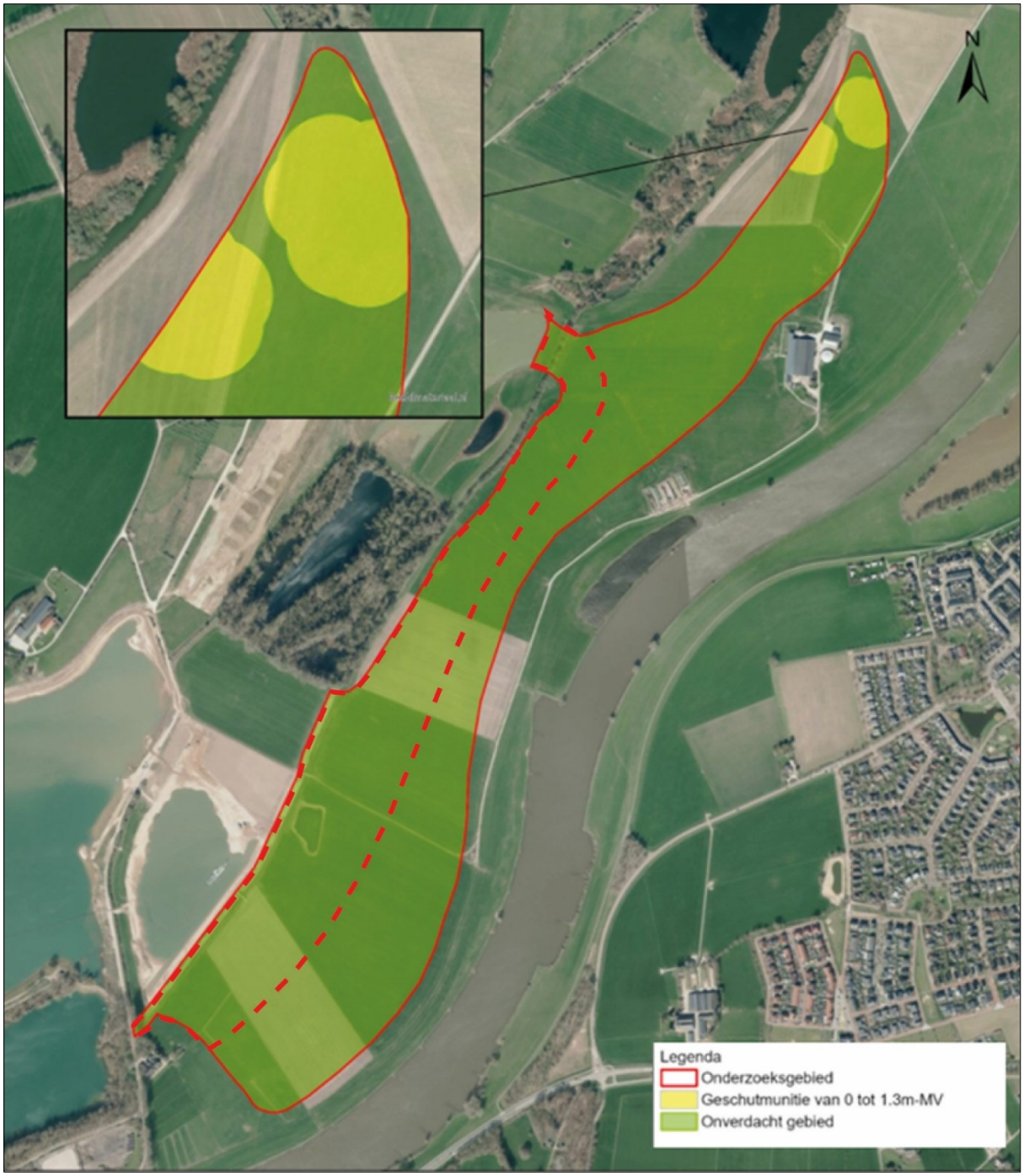

Figuur 4-5: *Advieskaart ten aanzien van ontplofbare oorlogsresten (Bron: KWS). Het uitbreidingsgebied, zoals met deze deeluitwerking beoogd (aangegeven met rode stippellijn), is kleiner dan hetgeen is onderzocht.*

5. Uitvoerbaarheid

5.1 Economische uitvoerbaarheid

Door vaststelling van dit planologisch besluit worden zogenaamde ‘kostenverhaalplichtige activiteiten’ mogelijk gemaakt in de zin van artikel 8.13 van het Omgevingsbesluit. De Omgevingswet verplicht de gemeente de kosten die zij zelf maakt ten behoeve van een planologisch besluit voor het mogelijk maken van een kostenverhaalplichtige activiteit te verhalen op de eigenaar of eigenaren van de betreffende gronden. Het kostenverhaal betreft alleen kosten die op de kostensoortenlijst staan als genoemd in Bijlage IV bij het Omgevingsbesluit. Hierbij kan worden gedacht aan de kosten die gemoeid zijn met de voorbereiding van het planologisch besluit in de procedurefase, maar ook aan de kosten van aanleg van openbare voorzieningen in de uitvoeringsfase. Een kostenverhaalsplichtige activiteit mag niet worden verricht voordat de voor de activiteit verschuldigde bijdrage in het kader van het kostenverhaal is betaald. Hiervan kan worden afgeweken als een overeenkomst wordt gesloten waarin voorwaarden worden opgenomen over het stellen van aanvullende zekerheden voor de betaling. In dit geval mag de uitvoering van een activiteit wel starten voordat de kostenverhaalbijdrage betaald is. Als er geen zekerheid voor betaling is overeengekomen vóór het nemen van het planologisch besluit, neemt de gemeente kostenverhaalsregels op in het omgevingsplan, dan wel kostenverhaalvoorschriften op bij de omgevingsvergunning.

Beoordeling

Bij de aangevraagde omgevingsplanactiviteiten bij deze BOPA is de financiële uitvoerbaarheid voldoende verzekerd doordat het plan geheel en al voor rekening en risico van de initiatiefnemer wordt uitgevoerd. Daarnaast is initiatiefnemer tevens eigenaar van de voor het plan benodigde gronden.

5.2 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

5.2.1 Participatie

Participatie speelt een belangrijke rol bij gebiedsontwikkeling. Het doel van participatie is om belanghebbenden, zoals burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden vroegtijdig te betrekken bij besluitvormingsprocessen over projecten en activiteiten die invloed hebben op hun leefomgeving.

De Omgevingswet schrijft niet voor hoe participatie exact vormgegeven moet worden, waardoor er ruimte is voor maatwerk. Dit betekent dat de inrichting van het participatieproces kan variëren afhankelijk van de locatie, het soort besluit, de omgeving en de betrokkenen. In de praktijk betekent dit dat er per project een passende vorm, inhoud en reikwijdte van participatie kan worden gekozen. In deze paragraaf wordt ingegaan op de manier waarop de omgeving bij dit project betrokken is. Hierbij wordt ingegaan de participatievorm, de opbrengsten van het proces en de doorvertaling van deze opbrengst in het project.

Overzicht belanghebbenden en betrokkenen

De omgeving (o.a. overheden, maatschappelijke organisaties, bedrijven en bewoners) die op een of andere manier een raakvlak met of belang bij het project hebben zijn onder te verdelen in verschillende categorieën. De mate van betrokkenheid en de participatievorm (8.1.2) hangt mede af van hun plaats in dit overzicht.

Rechthebbenden en beheerders	Belanghebbenden
Rijkswaterstaat Provincie Gelderland Waterschap Rijn en IJssel Gemeente Rheden	Gemeente Rheden Landgoed Middachten Vitens Vereniging Nederlands Cultuurlandschap
Bevoegde gezagen	**Belangstellenden**
Provincie Gelderland Gemeente Rheden Rijkswaterstaat Waterschap Rijn en IJssel	Inwoners Rheden Bezoekers en gebruikers Havikerwaard Hogeschool Van Hall Larenstein KNNV Arnhem IVN Oost-Veluwezoom

Participatievorm: hoe is er geparticipeerd?

De omgeving is op verschillende manieren betrokken bij het project. Onderstaand wordt toegelicht welke vormen van participatie 'toegepast' zijn binnen het project.

- Projectgroep en gebiedstafels HBFO: vanaf 2004 werken grondeigenaren en overheden als gebiedspartners aan de realisatie van de 'Visie Havikerpoort'. In 2021 is in opdracht van de provincie Gelderland en het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) een MIRT-onderzoek uitgevoerd voor de Havikerwaard, de Beimerwaard, de Fraterwaard, de Olburgerwaard en het deel van de IJssel dat grenst aan deze uiterwaarden. Het onderzoek had tot doel om te inventariseren welke ambities, opgaven en initiatieven er in dit gebied op korte en middellange termijn (tot 2030) zijn en bezien in hoeverre er samenhang bestaat tussen de verschillende opgaven en initiatieven in het plangebied. Vanaf 2021 heeft de Stuurgroep Havikerpoort in dezelfde samenstelling plaatsgemaakt voor de Stuurgroep HBFO. De partners werken nu in een regionaal proces via zogenoemde gebiedstafels toe naar een gebiedsagenda en afwegingskader. K3Delta informeert de deelnemende partijen via de gebiedstafel voortdurend over de stand van zaken van onderhavig project.
- Informatie- en inloopbijeenkomsten: op 7 juli 2022 organiseerde K3Delta een eerste informatiebijeenkomst voor omwonenden en andere geïnteresseerden over de voorgenomen aanpassing en uitbreiding van gebiedsontwikkeling Havikerwaard-Zuid. Voorafgaand aan deze informatiebijeenkomst is het plan aan aangrenzende grondeigenaren kenbaar gemaakt. Gedurende de terinzagelegging van de NRD organiseerde K3Delta een tweede informatiebijeenkomst (gehouden op 5 juli 2023) om ruim veertig belangstellenden te informeren over de NRD en het vervolgproces. Ook was er de mogelijkheid om ideeën voor het inrichtingsplan in te brengen.
- Excursies en veldbezoeken: belangstellenden zijn bij het project betrokken middels excursies en veldbezoeken. Tijdens deze bezoeken is het gebied verkend en is een toelichting gegeven op de uitbreidingsplannen. Zo werd op 29 november 2023 en 6 april 2024 een veldexcursie georganiseerd met IVN Oost-Veluwezoom, werd op 1 juli 2024 een zomeravondexcursie georganiseerd voor de KNNV en bezocht op 16 december 2024 de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap (VNC) het gebied. Daarnaast organiseert K3Delta jaarlijks een veldexcursie voor derdejaars studenten Land- en Watermanagement van Hogeschool Van Hall Larenstein uit Velp. Op 13 februari 2025 vond deze excursie plaats in de Havikerwaard.
- Individuele gesprekken met gebiedspartijen: om het raakvlak van het project met de KRW opgave van Rijkswaterstaat te concretiseren is op verschillende momenten afgestemd

met Rijkswaterstaat en GROW[13]. Zo was K3Delta aanwezig bij het startoverleg KRW met GROW op 18 januari 2024, vond er op 15 mei 2024 een schetssessie plaats met GROW en heeft er op 10 juni 2024 een vervolgoverleg plaatsgevonden.
- Nieuwsbrieven: via de website van K3Delta worden periodiek nieuwsbrieven verspreid over het project. Daarnaast is op de website (https://www.k3.nl/havikerwaard) informatie te vinden over het gebied en het project.

Opbrengst en doorvertaling: wat is er met de participatie gedaan?

De inbreng van de omgeving heeft geleid tot een aantal concrete ontwerpaanpassingen:

- Tijdens de informatiebijeenkomsten zijn een aantal concrete suggesties gedaan voor het inrichtingsplan. Ingebrachte ideeën hadden vooral betrekking op uitbreiding van de (extensief) recreatieve mogelijkheden en aandacht voor cultuurhistorie. Onder andere de aansluiting op bestaande wandelpaden en een duidelijke zonering met het oog op bestaande natuurwaarden werden genoemd. Ook een uitzichtpunt in de richting van de voormalige remiseloods en een vogelkijkhut/-scherm met picknicktafels werden als ideeën aangedragen. Deze ideeën zijn onderdeel geworden van de voorkeursvariant.
- In overleg met GROW en Rijkswaterstaat is verkend of en hoe er in het inrichtingsplan invulling kon worden gegeven aan KRW. Dit heeft ertoe geleid dat er in de voorkeursvariant een KRW-waardige geul is opgenomen van circa 1.500 m. Op de hogere oevers van de KRW-geul kan moeras en ooibos ontwikkelen.

Vanuit de zienswijzen op de NRD zijn ook een aantal aanpassingen aan het ontwerp gedaan of zijn zaken aanvullend onderzocht in het kader van het MER. Wanneer vragen of suggesties uit de zienswijze niet zijn meegenomen wordt beargumenteerd waarom niet. Omdat dit formele zienswijzen zijn en dit een andere vorm van participatie is dan de hierboven genoemde zaken wordt dit apart toegelicht.

Indiener	Zienswijze	Omgang in MER
Gemeente Zevenaar	Nu voor de omliggende gronden rondom Havikerwaard 8a een NRD is opgesteld is het college benieuwd hoe dit plan (delfstofwinning en natuurcompensatie) zich voor wat betreft geluid verhoudt tot de bestaand geluidszone m.b.t. Havikerwaard 8. Ook ziet het college graag dat de cumulatieve geluidseffecten voor het algehele gebied (dus ook voor Havikerwaard 8a) worden onderzocht in het kader van het opstellen van het milieueffectrapport.	In het MER is in paragraaf 5.7 de effectbeoordeling voor het onderdeel 'geluid' opgenomen. Daarnaast wordt voor de uiteindelijke voorkeursvariant onderzocht wat de cumulatieve effecten zijn. Deze effecten worden besproken in paragraaf 6.2 van het MER (milieueffecten en vergunbaarheid).
Rijkswaterstaat	In het NRD is de uitwerking van de KRW uitermate globaal beschreven. RWS adviseert om deze verwijzing naar de KRW nader te concretiseren, zodanig dat het MER naar inhoud ook daadwerkelijk de basis zal bieden voor een eventuele keuze voor een gebiedsinrichting gericht op hoogdynamische riviernatuur. En om in alle andere opties ten minste te voorzien in een geen-spijt toets inzake de mogelijke realisatie van een KRW-maatregel.	In het MER wordt hier invulling aan gegeven. In twee van de drie varianten die in het MER wordt onderzocht is (op een onderscheidende) wijze invulling gegeven aan de KRW opgave. Daarnaast wordt in de effectbeoordeling getoetst wat het effect van de varianten is op de KRW (zowel negatieve als positieve effecten).

[13] GROW (Green Rivers Open Wonders) - een samenwerkingsverband van ingenieursbureaus - werkt in opdracht van Rijkswaterstaat aan ecologische maatregelen langs de Grote Rivieren in Oost-Nederland, waaronder de IJssel. Het gaat daarbij om de planuitwerking van projecten rondom de Kaderrichtlijn Water (KRW)

Vitens	Vanwege de complexiteit van het geodydrologisch systeem en vanwege bestaande problemen met verdroging in het gebied, vragen wij speciale aandacht voor gedegen onderzoeken naar die effecten. Verder heeft het MIRT-onderzoek geen sluitende waterbalans voor het gebied opgeleverd, terwijl dat in onze ogen wel noodzakelijk is voor de beoordeling van effecten van een plan als voorliggend. We verzoeken u daarom, om een waterbalans op te stellen als onderdeel van het m.e.r.-onderzoek. Ook willen we aandacht vragen voor onderzoek naar combinatie-effecten van de ontgronding en mogelijke situaties van langdurig laagwater op de Ijssel. Ook willen we aandacht vragen voor onderzoek naar mogelijke effecten op het stromingsbeeld in het grondwater in relatie tot de kwaliteit van het grondwater dat te Ellecom wordt onttrokken voor de productie van drinkwater. Indien Havikerwaard een nieuwe drinkwateronttrekkingsplek wordt graag rekening houden met de volgende aspecten: - Diepte, volume en (oever)ontwerp van de plas; - Mogelijkheden voor peilopzet en peilfluctuatie (waarvoor ook doorlaatbaarheid van de bodem van de plas relevant is; - Verblijftijden van het water in de plas; - Mogelijkheden voor afsluitbaarheid bij hoogwater en/of verontreinigingen op de IJssel, uitgaande van bestaande KRW plannen/opgaven.	In het MER is in paragraaf 5.5 de effectbeoordeling voor het onderdeel geohydrologie opgenomen. Hierin wordt op basis van een hydrologische modelstudie inzicht gegeven op de effecten van de varianten op het regionale (grond)watersysteem, de omliggende gebruiksfuncties, het drinkwaterreserveringsgebied en kwel en wegzijging. Uit het onderzoek blijkt ook de mogelijke verklaring voor het feit dat het in de zienswijze aangehaalde onderzoek geen sluitende waterbalans voor het gebied opgeleverd heeft. Ons inziens kan dit deels verklaard worden doordat gerekend is met het grondwatermodel AMIGO. Hierin zijn de stuwwallen niet optimaal geschematiseerd. Dit is in het gehanteerde grondwatermodel AZURE aanzienlijk verbeterd. Echter, zijn de gehanteerde uitgangspunten/ onderzoekgebied niet bekend om een nieuwe waterbalans berekening uit te voeren.
Vitens	De (grond)waterkwaliteit tijdens de ontginningsfase en te zorgen voor schone bodem van de plassen.	Dit is in het MER dus niet nader uitgewerkt. Vooralsnog is het uitgangspunt dat K3Delta de mogelijke ontwikkelingen met betrekking tot drinkwaterwinning niet onmogelijk maakt. Daarnaast is in het geohydrologisch onderzoek dat in het kader van het MER is opgesteld specifieke aandacht voor de effecten van het voornemen op (toekomstige) waterwingebieden. Vanuit K3Delta is er bereidheid om hierin gezamenlijk met Vitens op te trekken.
LTO Noord	In het NRD staat niets over de toename van stikstofgevoeligheid voor het omringende en blijvende agrarische gebied. Wij zouden graag zien dat dit ook onderzocht wordt en er eventueel maatregelen worden genomen zoals het overdragen van stikstofrechten van de voormalige agrarische gronden. Wij zien graag ook onderzoek naar wat eventueel nadelige effecten zijn van natuurontwikkeling en met name het vestigen van soorten. Het is onwenselijk dat er eerst soorten aangetrokken worden die vervolgens weer verjaagd moeten worden. Maak in het onderzoek ook duidelijk wat de afweging tussen tijdslagen zijn. Het gevaar bestaat namelijk dat er een complete naoorlogse tijdslaag in zowel ons gebouwde en landschappelijke erfgoed wordt uitgewist omdat de kwaliteit hiervan niet gezien wordt. Deze periode	In het MER is in paragraaf 5.3 en 5.4 aandacht voor landschappelijk erfgoed. Hierbij wordt ook ingegaan op de waarde van het agrarisch gebied wat verandert als gevolg van de herinrichting van het gebied. Op het gebied van ecologie biedt het MER een uitgebreide beoordeling van effecten, zowel op het gebied van stikstof als beschermde soorten. Uitgangspunt voor het ontwerp is om zoveel mogelijk een bijdrage te leveren aan vergroten of verbeteren van het leefgebied van soorten uit bestaande en daarmee bij het gebied passende beheer – en ontwikkelplannen zoals die vastgesteld zijn voor o.a. Natura 2000, KRW en NNN.

	is echter zeer belangrijk voor het welvarende Nederland van nu en representeert een grote historische waarde.	
Gestichten van Weldadigheid te Doesburg	GWD heeft enkele jaren geleden al welwillend ingestemd met de aanleg van het nieuw Schoonoordpad over haar eigendommen. Maar dat openbare fietspad is - gelet op de bredere belangenafweging tussen landbouw, natuur en recreatie die GWD moet maken en de door aanleg ontstane recreatiedruk op het gebied - wat haar betreft ook meteen de limiet voor openstelling van haar eigendommen. GWD verzoekt dus om de notitie en bijbehorende kaartmateriaal aan te passen zodat geen sprake meer is van 'nieuwe fiets- en wandelroutes ten noorden van het plangebied'.	De zienswijze heeft geresulteerd in een herziening van de beoogde recreatieroutes (fietsen en wandelen). Deze beperken zich nu alleen tot gronden waarvan initiatiefnemer eigenaar is of waarmee initiatiefnemer overeenstemming heeft. Dit staat verder uitgewerkt in het inrichtingsplan.

5.2.2 Advies en instemming

De gemeenteraad heeft een lijst met gevallen vastgesteld waarin de gevallen zijn aangegeven waarvoor (bindend) advies/instemming moet worden gevraagd. [https://zoek.officielebekendmakingen.nl/gmb-2022-554395.html.]

Beoordeling

Voor dit initiatief is aan de hand van de door de gemeenteraad vastgestelde lijst beoordeeld of dit initiatief beschouwd moet worden als geval waarvoor (binden) advies/instemming moet worden gevraagd. In artikel 3 van het Aanwijsbesluit adviesrecht Omgevingswet van de gemeenteraad Rheden zijn categorieën van gevallen aangewezen waarvoor op grond van artikel 16.15a, aanhef, onder b. - 1° Omgevingswet en artikel 4.21 Omgevingsbesluit een (bindend) advies van de gemeenteraad vereist is. Dit initiatief valt niet onder één van de categorieën genoemd in a t/m k van deze lijst.

Op basis van het milieueffectrapport (MER), de bijbehorende Oplegnotitie MER en de onderliggende (effect)onderzoeken is aannemelijk gemaakt dat het initiatief niet valt onder de ‘restcategorie’ zoals genoemd in lid l[14]. De effecten van het initiatief op de fysieke leefomgeving zijn onderzocht en onderbouwd MER en de bijbehorende oplegnotitie. Hieruit blijkt dat:

- er geen sprake is van significante negatieve milieueffecten (zie ook hoofdstuk vier van deze motivering);
- het initiatief bijdraagt aan beleidsdoelen zoals biodiversiteit en duurzame inrichting (zie ook hoofdstuk 3 van deze motivering);
- de uitbreiding plaatsvindt buiten gebieden waar reeds ruimteclaims bestaan vanuit andere maatschappelijke opgaven (zie ook hoofdstuk 1 en 2 van deze motivering).

Op basis hiervan kan worden geconcludeerd dat de impact op de fysieke leefomgeving beperkt is en niet van zodanige aard dat dit een bindend advies van de gemeenteraad rechtvaardigt.

Hoewel er geen eenduidige definitie bestaat van ‘maatschappelijke impact’, wordt in beleidsmatige zin vaak uitgegaan van de mate waarin een initiatief invloed heeft op aspecten zoals welzijn, gezondheid, veiligheid, leefbaarheid en sociale samenhang (waarbij thema’s een rol spelen die gaan over onder andere milieu, mobiliteit, woningbouw, klimaat, gezondheid en sociale gelijkheid). In dit geval is sprake van:

[14] In aanvulling op alle genoemde categorieën genoemd in a t/m k, kan het college, een initiatief voor bindend advies voorleggen aan de raad wanneer verwacht wordt dat sprake is van een aanzienlijke maatschappelijke impact in relatie tot de kwaliteit van de fysieke leefomgeving.

- een beperkte uitbreiding van een gebiedsontwikkeling die reeds sinds 2017 in uitvoering is;
- een bewuste keuze om het initiatief te situeren buiten gebieden met mogelijke ruimteclaims vanuit andere (maatschappelijke) opgaven: te weten MIRT-HBFO (en indirect Ruimte voor de Rivier 2.0 en de Programmatische Aanpak Grote Wateren).
- geen signalen van maatschappelijke onrust of gevoeligheid, blijkend uit participatiemomenten, publicaties en de terinzagelegging van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD).

Op basis van bovenstaande overwegingen kan worden geconcludeerd dat het initiatief geen of slechts beperkte maatschappelijke impact heeft. Daarmee is geen sprake van een situatie waarin het college op grond van artikel 4.21 Omgevingsbesluit een bindend advies van de gemeenteraad zou moeten inwinnen.

5.2.3 Vaststellingsprocedure

De initiatiefnemer gaat er vanuit dat op de onderhavige aanvraag conform artikel 16.62 Omgevingswet de reguliere procedure van titel 4.1 Algemene wet bestuursrecht van toepassing is. Dit sluit aan bij het uitgangspunt van de Omgevingswet dat bij de verlening van omgevingsvergunningen zoveel mogelijk de reguliere procedure wordt gevolgd. De beslistermijn voor de reguliere procedure is maximaal 8 weken met een mogelijkheid van verlenging met 6 weken. Daarna is er bezwaar en beroep mogelijk.

6. Afweging en conclusie

6.1 Is sprake van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties?

Voor zover een aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een buitenplanse omgevingsplanactiviteit wordt de omgevingsvergunning alleen verleend met het oog op een evenwichtige toedeling van functies aan locaties (ETFAL, artikel 8.0a, lid 2 Bkl). Naast de regel dat omgevingsvergunningen slechts kunnen worden verleend met het oog op een evenwichtige toedeling van functies aan locaties, gelden de beoordelingsregels in artikel 8.0b tot en met 8.0e van het Bkl (zie ook 'beleidskader Rijk en provincie', hoofdstuk 4).

De vraag bij de vergunningverlening is of de wijziging en gedeeltelijke uitbreiding van de gebiedsontwikkeling Havikerwaard leidt tot een situatie, waarbij er sprake is van een evenwichtige toedeling (van functies aan locaties). Anders gezegd: is er, na een zorgvuldige belangenafweging, met het toestaan van deze ontwikkeling nog steeds of weer sprake van een evenwichtige toedeling? Om dit te kunnen beoordelen zijn alle voor de fysieke leefomgeving relevante aspecten (voor zover betrekking hebbend op de gevraagde activiteit) en relevante beleidstukken nader onderzocht en afgewogen (zie de hoofdstukken 3, 4, en 5). Hieruit volgt of de aangevraagde activiteiten kunnen worden vergund met het oog op een evenwichtige toedeling van functies aan locaties.

<u>Beoordeling</u>
De aanvraag omvat een verzoek om toestemming om af te wijken van het vigerende planologische regime van de gemeente Rheden ten behoeve van een buitenplanse omgevingsplanactiviteit. Uit de integrale afweging blijkt dat het initiatief ruimtelijk en milieutechnisch aanvaardbaar is en dat geen onevenredige aantasting van de omgeving optreedt. De toedeling van functies aan locaties blijft evenwichtig.

6.2 Conclusie

Uit de overwegingen in dit document, de uitgevoerde onderzoeken en andere toegevoegde/aangehaalde stukken blijkt dat de voorgenomen ontwikkeling in de aanvraag in overeenstemming is met een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. De aanvraag voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit is daarmee planologisch en milieutechnisch verdedigbaar en kan worden vergund met het oog op een evenwichtige toedeling van functies aan locaties en voldoen aan het beoordelingskader van de BOPA.

7. Opname in het omgevingsplan

De voorgenomen ontwikkeling betreft een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA) die afwijkt van het tijdelijke deel van het omgevingsplan van de gemeente Rheden. Gelet op de aard en impact van de activiteit, waaronder de aanleg van een KRW-geul, uitbreiding van de zandwinplas en inrichting van het natuurgebied, is sprake van een wijziging van de fysieke leefomgeving. De beoogde BOPA zal, indien verleend, onder voorwaarden de juridische basis vormen voor uitvoering van het initiatief.

Conform artikel 4.17 van de Omgevingswet dient een onherroepelijke BOPA binnen vijf jaar na verlening te worden opgenomen in het omgevingsplan. De gemeente Rheden draagt zorg voor deze wijziging, waarbij de regels en voorwaarden uit de BOPA worden geïntegreerd in het definitieve deel van het omgevingsplan. Daarmee wordt de tijdelijke vergunning juridisch-planologisch verankerd en past het initiatief binnen het gemeentelijk beleid voor de fysieke leefomgeving.

8. Bijlagen

Bijlage 1 - Milieueffectrapport wijziging en uitbreiding Havikerwaard-Zuid

Bijlage 2 - Oplegnotitie MER

Bijlage 3 - Natuurtoets variant Deeluitwerking

Bijlage 4 - Nader onderzoek ecologie variant Deeluitwerking

Bijlage 5 - Activiteitenplan variant Deeluitwerking

Bijlage 6 - Waterbodemonderzoek en WBKK Havikerwaard

Bijlage 7 - Geotechnisch onderzoek

Bijlage 8 – Notitie rivierkunde

Bijlage 9 - Geohydrologisch onderzoek

Bijlage 10 - Archeologisch bureau - en veldonderzoek

Bijlage 11 - Akoestisch onderzoek

Bijlage 12 – Onderzoek luchtkwaliteit

Bijlage 13 - Vooronderzoek OO

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens definitief geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	1, 31, 32, 36, 38